

Sanna Pöntinen

SEPAN VAIKUTUS
YRITYKSEN
MAKSULIIKENTEESEEN

Helprint Oy

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>17.5.2010</p>	
<p>Tekijä</p> <p>Sanna Pöntinen</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen</p> <p>Liiketalouden koulutusohjelma, taloushallinto</p>	
<p>Nimeke</p> <p>SEPA:n vaikutus yrityksen maksuliikenteeseen</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi ja Monaco muodostavat tammikuussa 2011 SEPA-alueen. SEPA-alueen tarkoitus on luoda yhtenäinen euromaksualue kaikkien näiden 31 yhden maan välille. Lähtökohtana on yhtenäistää eri maiden pankkien välillä olevat maksukäytänteet. Tarkoituksena tässä työssä on kertoa, kuinka SEPA tulee vaikuttamaan yrityksen maksuliikenteeseen ja mitä kaikkea tulee tehdä ja huomioida, ennen kuin ollaan valmiita vastaanottamaan SEPA.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Aineisto tutkimukseen kerättiin henkilöhaastatteluilla kuudelta eri henkilöltä. Suurin osa haastateltavista edusti toimeksiantajana toiminutta yritystä, mutta ulkopuolista näkökulmaa haettiin pankin ja ohjelmistotalon haastatteluilla. Kysymykset, joita haastateltaville esitin, käsittelivät SEPA:n tulemistä ja vaikutusta yrityksen maksuliikenteeseen. Tämä lisäksi toimeksiantajan puolelta haluttiin selvittää, kuinka uusista asioista yleensä haluttiin saada informaatiota ja herättääkö saatu informaatio oma-aloitteisuutta tiedon lisä etsintään.</p> <p>Saamieni tulosten perusteella tulevat muutokset ovat isoja prosesseja, mutta niistä saatu hyöty on suuri, varsinkin isoissa ja kansainvälisillä markkinoilla toimivilla yrityksillä. Yritysten tulisi tässä vaiheessa, kun SEPA-siirtymäaika on enää noin puoli vuotta, olla jo hyvässä vauhdissa siirtymässä SEPA-aikaan. SEPA tulee jäädäkseen ja se vaikuttaa meidän jokaisen joka päiväseen elämäämme jollain tavalla.</p>		
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>maksuliikenne, kansainvälinen maksuliikenne, taloushallinto, sähköinen taloushallinto</p>		
<p>Sivumäärä</p> <p>58 sivua + liitteet 6 sivua</p>	<p>Kieli</p> <p>Suomi</p>	<p>URN</p> <p>URN:NBN:fi:mamk-opinn201091894</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>		
<p>Ohjaavan opettajan nimi</p> <p>Terttu Liimatainen</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja</p> <p>Helprint Oy</p>	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 17 May 2010
Author Sanna Pöntinen	Degree programme and option Business Management	
Name of the bachelor's thesis SEPA's impact on the company's payment services		
Abstract <p>EU and EEA countries plus Switzerland and Monaco will belong to the SEPA area in January 2011. The purpose of the SEPA area is to create a Single Euro Payments Area including all 31 countries. The starting point is to unify the payment practices between banks of different countries. The purpose of this study was to explain how SEPA would affect companies' payment services and what would they have to do and take into account before they would be ready for SEPA.</p> <p>The study was carried out by using qualitative analysis. The data was collected through personal interviews with six different people. Most of the interviewees represented companies, but interviews with the representatives of a bank and a software house offered outsider perspective. Questions that I asked the interviewees concerned the arrival of SEPA and its impact on payments and companies' payment service structure. In addition, the company under study wanted to find out how new information was usually gained and if this new information would increase this company's own initiative to explore additional information.</p> <p>According to the results future changes in companies' processes will be big, but benefits received will be great, especially in large and international companies operating in the market. Companies should already have the transition to SEPA well under way, because the transition period ends in a about half a year. SEPA will stay and it will affect the everyday life of all of us in some way.</p>		
Subject headings, (keywords) payment transactions, international settlements, accounting, electronic accounting		
Pages 58 pages + appendices 2 pages	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn201091894
Remarks, notes on appendices		
Tutor Terttu Liimatainen	Bachelor's thesis assigned by Helprint Oy	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	TALOUSHALLINTO JA SEN PROSESSIT	2
2.1	Taloushallinnon prosessit	3
2.2	Digitaalinen taloushallinto.....	5
2.3	Maksuliikenne.....	8
2.3.1	Ulospäin lähtevä ja sisäänpäin tuleva maksuliikenne	10
2.3.2	Tiliotteiden käsittely pääkirjanpidossa ja kassaennusteet.....	13
3	KANSAINVÄLISEN YRITYKSEN TALOUSHALLINTO.....	14
3.1	Kansainvälinen maksuliikenne	15
3.2	SWIFT ja IBAN.....	16
3.3	Arvopäivä	18
3.4	Kansainvälisen yrityksen maksut.....	18
4	SINGLE EURO PAYMENTS AREA	19
4.1	SEPA-palvelut	21
4.2	SEPA-suunnitelmat ja SEPAn hyödyt yrityksille.....	24
4.3	SEPAn vaikutus henkilöstöohjauksen tuotteisiin.....	26
4.4	SEPAn vaikutus talousohjauksen tuotteisiin	28
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	29
5.1	Toimeksiantaja.....	30
5.2	Tutkimusmenetelmä	31
5.3	Tutkimusaineisto.....	32
6	SEPAN VAIKUTUS YRITYKSEN MAKSULIIKENTEeseen	34
6.1	Taluspäällikön, palkanlaskijan ja laskuttajan haastattelut	35
6.2	Kirjanpitiimin vetäjän haastattelu.....	37
6.3	Pankkitoimihenkilön haastattelu.....	40
6.4	Ohjelmistotalon haastattelu	43
7	TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET	46
8	LOPUKSI.....	51
	LÄHTEET	52

LIITE

1 JOHDANTO

Suomessa kotimaan maksuliikenne on muovautunut vuosikymmenien aikana nykyiseen muottiinsa. Olemme jokainen tottuneet siihen, että maksamamme maksut toimivat Suomessa nopeasti, melkein jopa automaattisesti. Elämäämme ovat tulleet viime vuosina helpottamaan Internet-pankkipalvelut, maksukortit ja suoraveloitukset, jotka tekevät arjestamme helpompaa. Yrityksille tämä taas tarkoittaa, että heillä on käytössään tehokkaat ja toimivat ohjelmistot, joilla he hoitavat maksuliikenteensä, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

Tällä hetkellä Suomessa sekä muissa EU- ja ETA-maissa eletään suurien muutosten aikaa maksuliikenteen osalta. Tässä opinnäytetyössä kerrotaan, kuinka SEPA (Single Euro Payments Area) vaikuttaa yrityksen maksuliikenteeseen. EU:n myötä liikkuminen ja kaupankäynti ovat tulleet yhä enemmän painottumaan kansainväliseksi, joten myös ulkomaille tapahtuva maksuliikenne on lisääntynyt. Kotimaan ja ulkomaiden maksukäytännöt ovat tähän asti olleet eri standardeilla toimivia, mutta SEPAn myötä 31 maata pystyvät toimimaan maksuliikenteessä samoin ehdoin ja käytäntein.

Toimeksiantajana työlleni toimii mikkeliäinen syväpainotalo Helprint Oy. Yritysten tulee vuonna 2011 olla valmiit siirtymään kokonaan SEPA-aikaan ja työssäni tutkimusongelmana onkin tutkia, kuinka SEPA tulee vaikuttamaan yrityksen maksuliikenteeseen. Mitä kaikkea yrityksen tulee tehdä ja huomioida, jotta siirtymäajan jälkeen he ovat valmiina SEPA-aikaan. SEPAn siirtyminen tulee olemaan suuri muutos yritysten maksuliikenteessä, se tulee tuomaan mukanaan niin hyviä kuin huonojakin ominaisuuksia.

Tutkimusmenetelmä, jota opinnäytetyössäni käytän, on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Teoreettinen viitekehys koostuu taloushallinnon yleiskuvauksesta käsittäen myös kansainvälisen taloushallinnon, sekä painottuen maksuliikenteeseen. Seuraavaksi kerron, mikä on SEPA ja kuinka se vaikuttaa yritykseen, erityisesti henkilöstön- ja taloushallinnon ohjauksen tuotteisiin. Tämän jälkeen kerron tutkimuksen menetelmällisistä lähtökohdista ja itse tutkimuksen toteutuksesta ja tuloksista. Tutkimukset suoritan henkilö- ja sähköpostihaastatteluina. Työni päätän tutkimuksesta saatiin johtopäätöksiin ja päätäntöön.

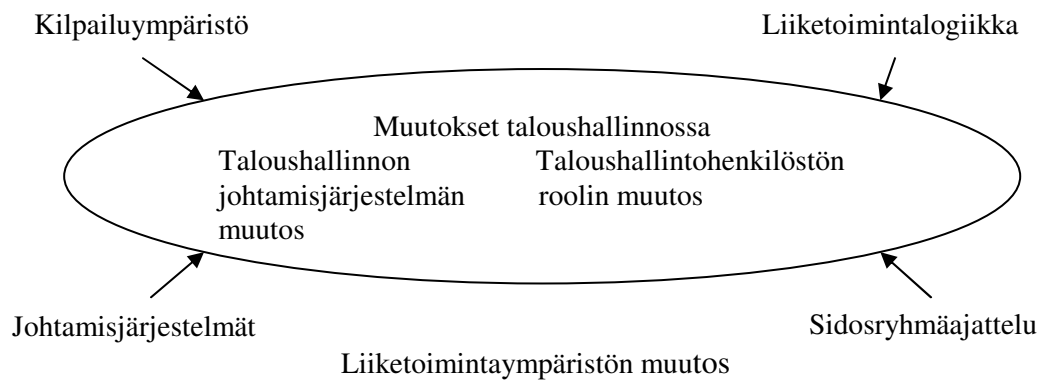
2 TALOUSHALLINTO JA SEN PROSESSIT

Kirjassa Mitä on yrityksen taloushallinto? Kinnunen ym. (2006, 11) kertovat yrityksen taloushallintoon kuuluvista osa-alueista. Kun tehdään yritystä koskevia päätöksiä, tarvitaan myös täsmällistä tietoa yrityksen taloudesta. Tieto taloudesta saadaan raporteista, joiden perusteella tehdään päätöksiä. Lahden ja Salmisen (2008, 14) kirjassa Kohti digitaalista taloushallintoa – sähköiset talouden prosessit käytännössä taloushallinnosta puhutaan järjestelmänä, jonka avulla tutkitaan yrityksen taloudellisia tapahtumia, joiden avulla myös yhteistyökumppanit saavat tarvitsemansa tiedon.

Yhteistyökumppaneiden avulla taloushallinto on jaettavissa kahteen ryhmään, joista kumpikin tuottaa erilaista talouden informaatiota yrityksestä. Nämä ryhmät ovat ulkoinen eli yleinen laskentatoimi ja sisäinen eli johdon laskentatoimi. Ulkoisesta laskentatoimesta puhuttaessa tarkoitetaan tiedon tuottamista pääasiallisesti yrityksen ulkopuolisille yhteistyökumppaneille, joita ovat muun muassa viranomaiset, omistajat, työntekijät, asiakkaat ja toimittajat. Sisäinen laskentatoimi vastaa yrityksen johdon kysymyksiin taloudellisesta tiedosta. (Lahti & Salminen 2008, 14.)

Kun taloushallinto siirtyy sähköisiin prosesseihin, muuttuu niin ammattilaisten kuin yritysten johdon työt. Tositteiden säilyttäminen pelkästään konekielisenä mahdollistui uuden kirjanpitolain myötä. Myös kaikki kirjanpitomerkinnot ja erittelyt voidaan säilyttää ainoastaan konekielisenä, lukuun ottamatta tasekirjaa, joka tulee tulostaa paperille ja tämä tuloste täytyy säilyttää. Tasekirjan jäljennös voi kuitenkin olla konekielisesti säilytetty. (Mäkinen & Vuorio 2002, 39.)

Jo jonkin aikaa on ollut ilmassa kehitystä, jossa suuntaus on ollut automatisoida taloushallinnon rutiineja tietotekniikassa niin pitkälle kuin mahdollista. Oleellinen osa tätä kehitystä on ollut laajemman ja paremman informaation tuottaminen päätöksentekoon ja ohjaukseen. Taloushallinnossa informaatio tulee olla nopeasti, virheettömästi ja täsmällisesti tuotettua, mutta myös kustannustehokasta. Tietojärjestelmiltä tämä vaatii operatiivisten perusjärjestelmien kunnossa olemista. Nämä vaatimukset, joita informaation tuottaminen antaa, on myös herättänyt monissa yrityksissä miettimään taloushallinnon ulkoistamista. (Granlund & Malmi 2004, 16.)

KUVIO 1. Liiketoimintaympäristön muutoksen vaikutus taloushallintoon (Järvenpää ym. 2001, 25)

Liiketoimintaympäristön muutokset vaikuttavat yritysten johtamisjärjestelmiin ja tätä kautta ajankohtaisesti taloushallinnon käytäntöjen kehittämiseen. Voimistuva kansainvälistymiskehitys on isoin muutos, joka näkyy yritysten kilpailuympäristössä. Yhä enenevässä määrin on yrityksiä, jotka toimivat aidon globaalisti. Taloushallinnon käytäntöjen kehittämiseen vaikuttavat muutostrendit, joiden vaikutus tulee esiin roolien muuttumisena taloushallinnon johtamisjärjestelmissä ja henkilöstön rooleissa. Kuviossa 1 nähdään liiketoimintaympäristön muutoksia, jotka ovat keskeisiä kun mietitään taloushallinnon käytäntöjen kehittämistä. (Järvenpää ym. 2001, 26.)

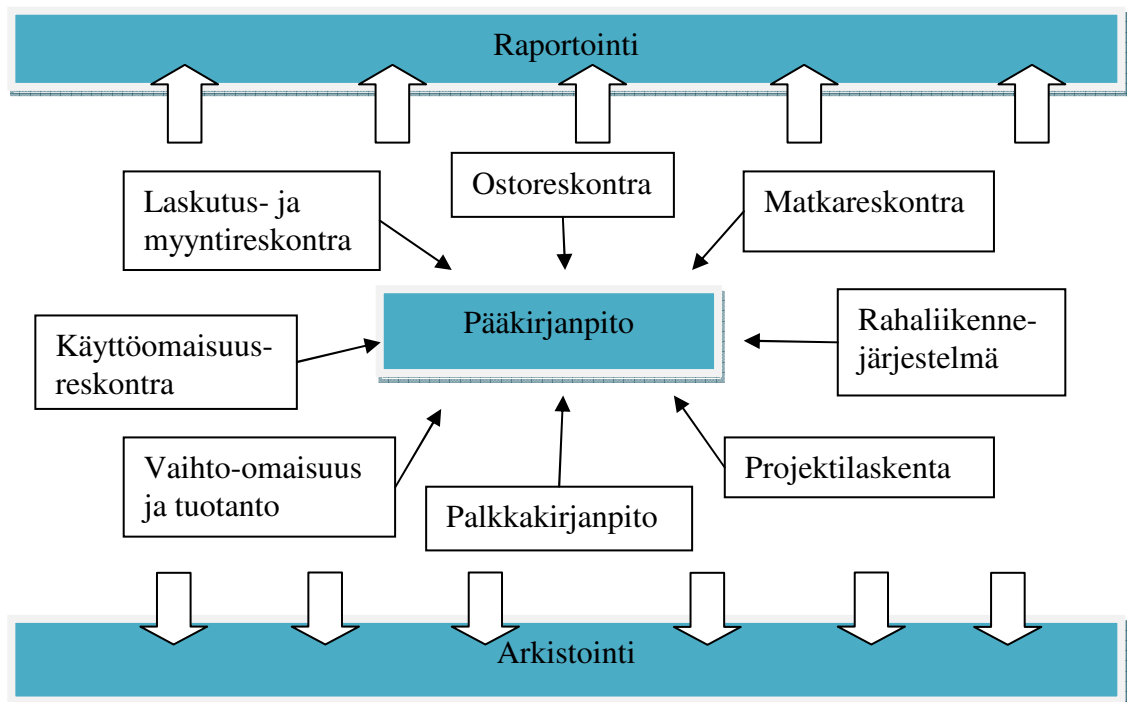
2.1 Taloushallinnon prosessit

Taloushallinto voidaan jakaa eri prosesseihin, joita ovat pääkirjanpito-, raportointi-, ostolasku-, myyntilasku-, matka- ja kululaskuprosessit, maksuliikenne ja kassanhallinta, käyttöomaisuuskirjanpito, arkistointi ja kontrollit. Ostolaskuprosesseista puhuttaessa tarkoitetaan ostotilauksen laskun käsittelyä, eli maksamista ja maksun kirjaamista pääkirjanpitoon. Tähän tapahtumaketjuun kuuluu myös ostotilauksen tekeminen ja tilattujen tuotteiden vastaanotto. Matka- ja kululaskut kattavat työmatkoista ja yrityksen ulkopuolella järjestettävistä tapahtumista tulevien kulujen käsittelyn ja kirjaamisen. (Lahti & Salminen 2008, 15.)

Kun yritys myy tuotteitaan puhutaan myyntilaskuprosessista, jonka vaiheita ovat myyntitilaus, laskutus, maksusuorituksen vastaanottaminen ja pääkirjanpitoon tehtävät kirjaukset. Tärkeintä tässä prosessissa on seurata saatavia, tämä tapahtuu myyntireskontran avulla, ja tarvittaessa käytetään perintää, jos maksuja ei ala kuulumaan. Mak-

suliikenteen ja kassanhallinnan tapahtumissa kyse on kassaan tulevista ja lähtevistä maksuista, viitesuorituksista sekä muiden tiliotetapahtumien läpi käymisestä. Maksuliikenteestä puhuttaessa mukaan luetaan myös maksukorttitapahtumat, käteiskassan tapahtumat ja puhelin- sekä tietoliikennemaksut. (Lahti & Salminen 2008, 15.)

Kun puhutaan yrityksen käyttöomaisuuskirjanpidosta, tarkoitetaan yrityksen tekemiä käyttöomaisuushankintoja, joita ovat koneet ja kalusto sekä näistä tehtävät arvostus ja poistot. Pääkirjanpidon prosessit on varsinkin isommissa yrityksissä järkevää jakaa omiin pienempiin osaprosesseihin, joita voivat olla jaksotukset, täsmäykset, kauden sulkeminen ja muiden prosessien kirjausten käsittely pääkirjanpitoon. Kontrolleilla taas tarkoitetaan enemmän taloushallinnon toimintoja. Raportointiprosesseissa on tarkoitus tehdä raporttien käsittelyä ja jakelua. Tämä on tapahtuma, jonka tieto saadaan muista prosesseista. Raportointiprosessi alkaa osaprosessien päätyttyä. Arkistoinnin tulee olla toimiva sekä luotettava, koska se kokoaa kaikki edellä mainittujen prosessien tiedot talteen. (Lahti & Salminen 2008, 16.) Nykyisin arkistointi on hyvin pitkälti digitaalista, mutta käytössä on vielä myös paperillista arkistointia.

KUVIO 2. Taloushallinnon kokoonpano (Lahti & Salminen 2008, 17)

Joissakin edellä mainituissa prosesseissa on tunnistettavissa prosessin eri vaiheet, näitä prosesseja ovat osto-, myynti-, matka- ja kululasku- sekä raportointiprosessit. Kun

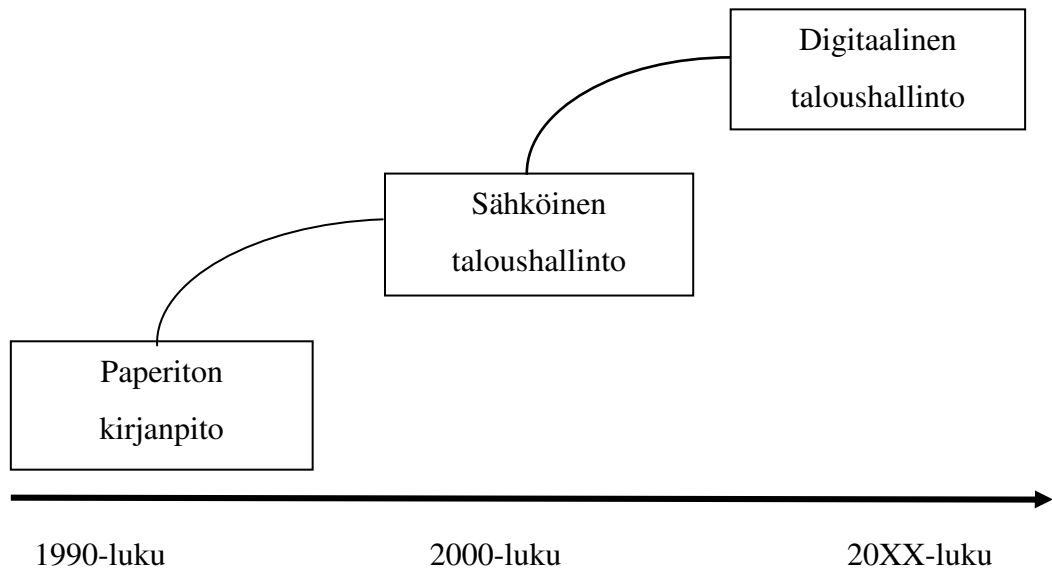
taas maksuliikennettä pidetään eräänlaisena toimintona, jonka perustana on muita prosesseja. Maksuliikenteeseen sidoksissa olevia prosesseja ovat muun muassa ostolasku- ja matkalaskuprosessit sekä palkkahallinto. Pääkirjanpito on osaprosessien keskipiste (kuvio 2). Pääkirjanpidossa osaprosessit yhdistyvät ja raportointiprosessi alkaa. Niin taloushallintoon kuin pääkirjanpitoon tulee edellä mainittujen prosessien lisäksi olla kosketus muun muassa palkka- ja materiaalihallinnosta. (Lahti & Salminen 2008, 16.)

2.2 Digitaalinen taloushallinto

Uusi vuosituhat aloitti taloushallinnon nettivallankumouksen. 1980-luvulta tähän päivään tietokoneiden määrä yrityksessä on yleistynyt, niin että melkein jokaiselta työpöydältä maailmassa löytyy tietokone. Helppokäyttöisyyden takana on Windows ja Internetin kehityksen jälkeen kaikki tietokoneet on voitu yhdistää maailmanlaajuisiksi tietoverkostoksi. Reaalitietokanta on mahdollistanut lisääntyneen tietomassan hallinnan. Yritystoiminnan digitalisoituminen on edennyt myös taloushallintoon. (Mäkinen & Vuorio 2002, 80.)

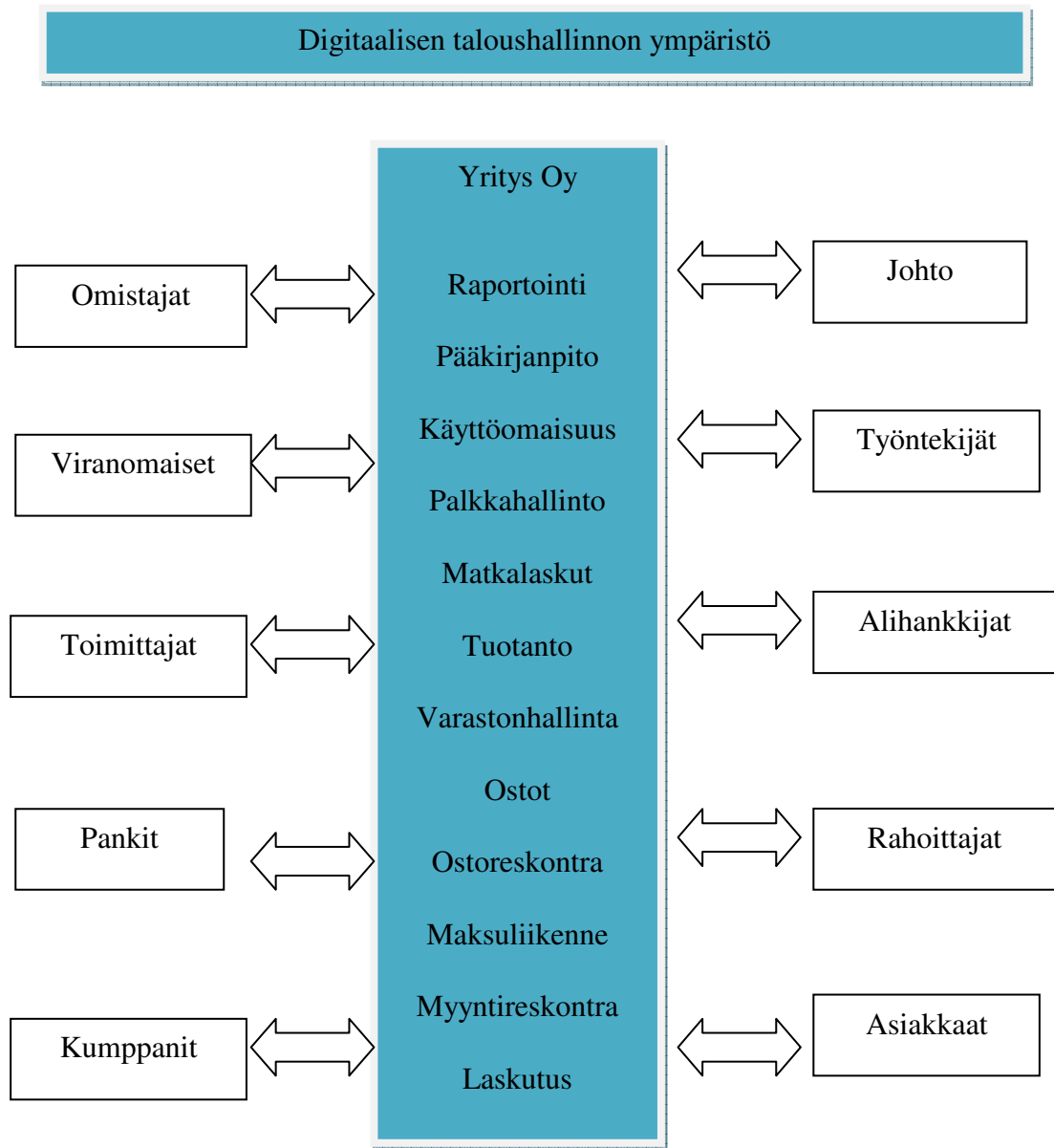
EDI-järjestelmä, *Electronic Data Interchange*, on jo pitkään ollut yritysten välisen tiedonsiirron välineenä. Tämä järjestelmä antaa yrityksille suojatun automaattisen tiedonsiirron yritysten tietojärjestelmissä. Tämän järjestelmän rinnalle on tulossa XML-kuvauskieleen pohjautuva Internet-pohjainen sähköinen liiketoimintastandardi. (Granolund & Malmi 2004, 55.)

Sähköistymisen ja digitalisoitumisen myötä on yrityksen ollut aika siirtyä paperittoman taloushallinnon kautta sähköiseen ja digitaaliseen taloushallintoon (kuvio 3). Lahti ja Salminen (2008,19) määrittelevät digitaalisen taloushallinnon kirjassaan seuraavanlaisesti: ”Digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa”. Digitaalisen taloushallinnon tarkoituksena on saada aikaan taloushallinnon prosesseja, jotka toteutuisivat mahdollisuuksien mukaan ilman paperia.

KUVIO 3. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa (Lahti & Salminen 2008, 22)

Mahdollisimman täydellinen digitaalinen taloushallinto tulisi hoitaa sähköisesti kaikissa prosesseissa tietovirtoja avuksi käyttäen. Reaaliprosessit ja digitaalinen taloushallinto sulautuvat toisiinsa. Tämä edesauttaa, että jo valmiiksi sähköisessä muodossa olevia tietoja ei käsitellä enää useaan kertaan paperilla. Kuviossa 4 on kuvattu digitaalisen talouden prosessit, jotka ylettyvät yli yritysrajojen. Työelämässä tämä tarkoittaa sitä, että digitaalista taloushallintoa voidaan pitää yhtenä isona prosessina. Tämä prosessi sisältää muun muassa tehtyä työtä, työn organisointeja ja tiedon käsittelyä. (Lahti & Salminen 2008, 21.)

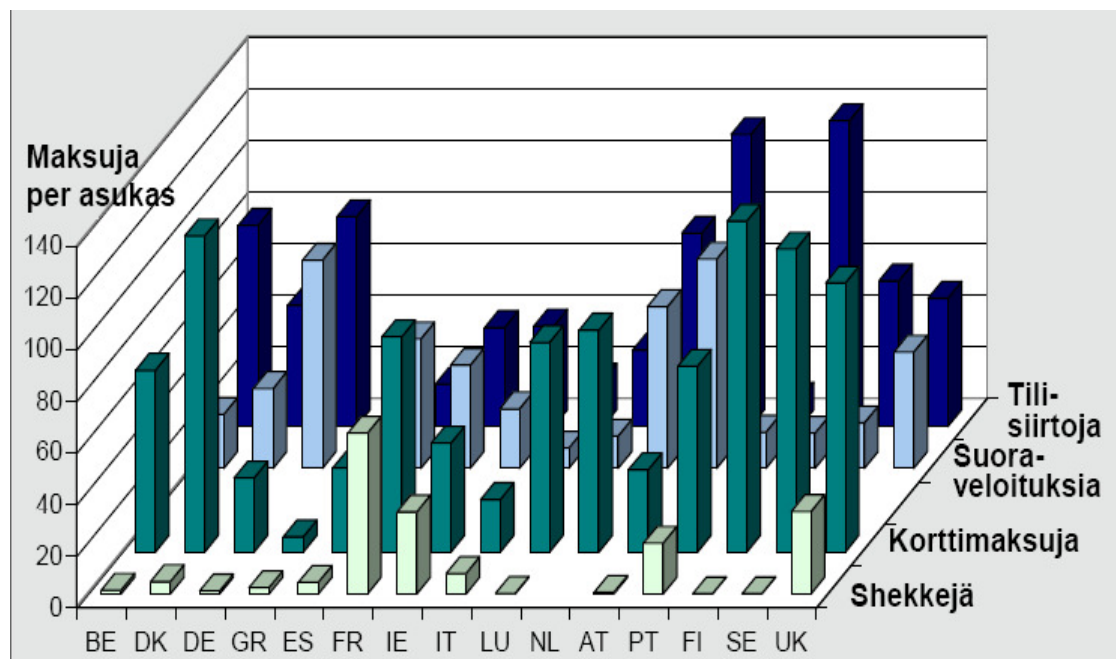

KUVIO 4. Digitaalisessa taloushallinnossa prosesseja tarkastellaan yli yritys- ja sidosryhmärajojen (Lahti & Salminen 2008, 20)

Erot sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon välillä ei siis ole kovinkaan suuria teoriassa. Digitaalisen taloushallinnon kulmakivinä voidaan pitää sitä, että kaikki siinä muodostettava materiaalia tullaan käsittelemään sähköisesti ja tositteet, joita prosessin aikana tuotetaan, ovat muodoltaan konekielisiä. Tiedon siirto kaikkien toiminnassa mukana olevien tahojen ja tapahtumien välillä tapahtuu sähköisesti. Myös kaikki tieto mikä liikkuu yrityksen sisällä, tulee olla sähköisessä muodossa. Lisäksi sähköisyyteen perustuvat arkistointi ja se, että tietoa saadaan sähköisesti. Rutiinivaiheiden automatisointi ja sidosryhmärajat ylittävät järjestelmien integrointi prosesseihin kuuluviksi ovat myös digitaalista taloushallintoa. (Lahti & Salminen 2008, 21.)

2.3 Maksuliikenne

Suomalaisten pankkien keskeinen tehtävä on asiakkaidensa maksuliikenteen hoito. Suomessa pankkitekniikka on maailman huippua, meillä asiakkaiden tekemät maksutapahtumat tehdään lähes aina pankkien tilisiirtoina. Maailmalla, kuten Yhdysvalloissa maksetaan vieläkin suurin osa maksuista postin kautta lähetettävillä shekeillä. Kuviossa 5 on nähtävissä Euroopan tilannetta vuodelta 2006, kuinka eri maiden välillä maksutapahtumat jakautuivat. Suomen pankeilla on maksuliikkeelle omat palvelumaksunsa, joka saa pienen osan asiakkaista maksamaan maksun rahasuorituksena suoraan palveluntarjoajalle, kuten sähköliikkeille. Tämä tapa on kuitenkin niin pieni osa kokonaisuutta, että se ei paljon vaikuta. (Pankkitoiminta Suomessa 1998.)

KUVIO 5. Eri maksutavat suhteessa asiakaslukuun EU-maissa 2006 (Leinonen 2008)

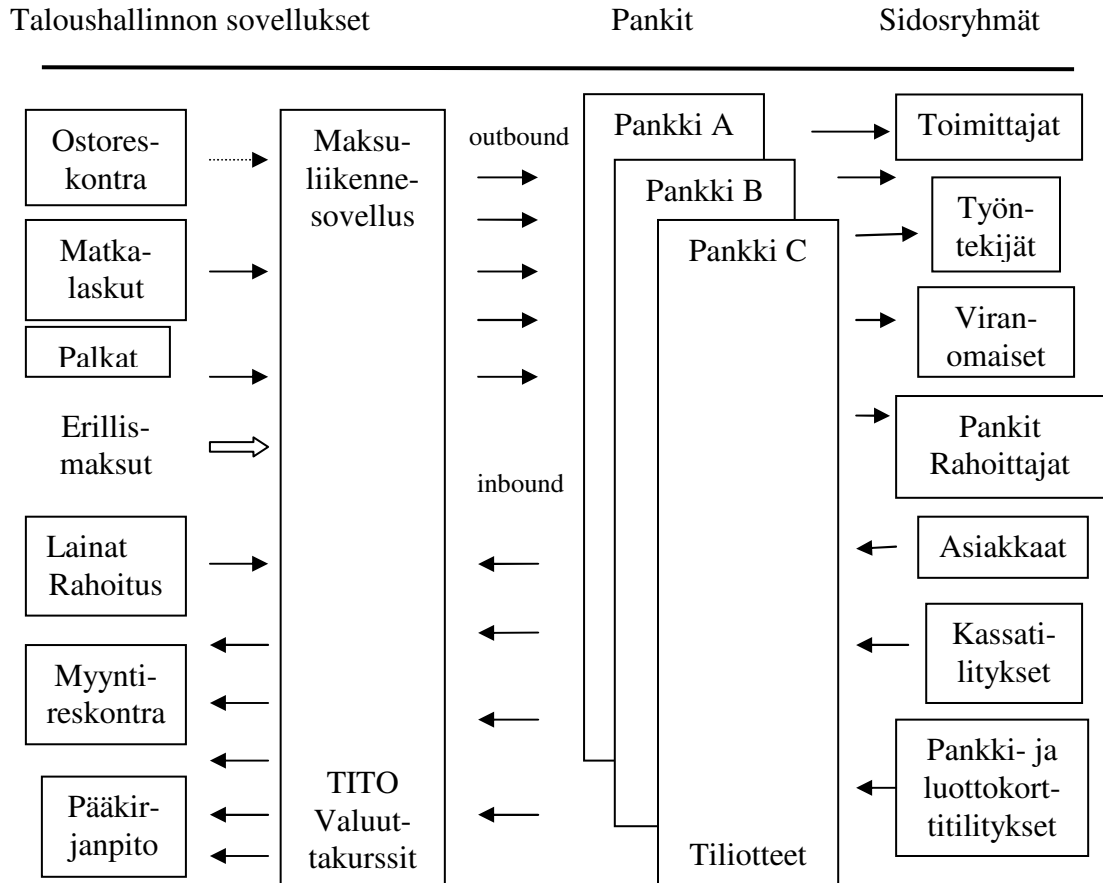
Suomalaista ja ulkomaalaista vertailtaessa kotimaista maksuliikennejärjestelmäämme ja –infrastruktuuriamme pidetään kehittyneimpänä maailmassa. Monien tutkimusten mukaan maksukäyttötymisemme on myös nopeudessaan maailman huippua. Suomalaisten pankkien välille on kehittynyt toimiva ja kattava maksuliikennestandardi, jonka myötä virheet vähenevät ja taloushallinto automatisoituu. Suomalaisen maksuliikenteen viitteiden käyttö on kattavaa. (Lahti & Salminen 2008, 109.)

Kaikki suomalaiset talletuspankit käyttävät yhtä ja samaa maksujenvälitysjärjestelmää. Tämä pankkien välinen maksuliikenne tuotetaan konekielisesti. Nykypäivänä myös pankin ja asiakkaan välillä tapahtuva yhteistyö hoidetaan konekielisesti suurimmaksi osaksi. Tätä päivää on erilaisten korttien avulla tehdyt tilitapahtumat, jotka on kytketty pankin maksujärjestelmien tietoverkkoihin. Nykyisin pankin tiskeillä hoidetaan kasvokkain vain pieni murto-osa asiakkaan päivittäisistä raha-asioista. (Pankkitoiminta Suomessa 1998.)

Kun puhutaan yritysten taloushallinnon maksuliikenteestä, sillä tarkoitetaan yrityksen ja pankin välillä tapahtuvia maksutapahtumien välitystä taloushallintojärjestelmissä ja maksutapahtumien käsittelyä järjestelmässä. Yrityksen ulkopuolelle lähetettävät maksut muodostetaan yrityksen omassa taloushallinnon järjestelmässä ja lähetetään pankin järjestelmään, jossa se käsitellään ja tehdään veloitus maksuerän mukaan yrityksen pankkitililtä. Yritykseen päin tulevat maksut kootaan päivittäin yhteen ja lähetetään tiliotteilla ja viitemaksutiedoissa yrityksen maksujärjestelmään, jossa ne kuitataan vastaanotetuiksi avoimina tapahtumina. (Lahti & Salminen 2008, 109.)

Maksuliikenteen hoitoon löytyy kahdenlaisia järjestelmiä. Nämä järjestelmät ovat taloushallintojärjestelmistä löytyvät Banking-moduulit tai sitten niin kutsutut Middleware-ohjelmistot. Middleware-ohjelmistot ovat rahaliikenteen hallintaan varta vasten luotuja erillisiä ohjelmistoja. Suomessa edellämainittuja Middleware-ohjelmistoja tarjoavat muun muassa ohjelmistotalot OpusCapita ja Basware. Omat rahaliikenteen moduulit, jotka ovat taloushallintojärjestelmissä, tuovat yrityksille etuja. Ne pystytään integroimaan suoraan yrityksen taloushallintojärjestelmässä oleviin muihin moduuleihin. Näitä moduuleja on muun muassa osto- ja myyntireskontra sekä kirjanpito. (Lahti & Salminen 2008, 110.)

Erilleen rakennetut rahaliikenteen ohjelmistot antavat enemmän etua käyttäjilleen. Kun ohjelmisto kehitetään erillisenä ohjelmistona, sen ominaisuudet pystytään pitämään edistyneempinä. Tämä taas auttaa nopeaan reagointiin pankkien kehittämissä automatisointiratkaisuissa. Erillisellä ohjelmistolla pystytään hallitsemaan koko konsernin maksuliikennettä keskitetysti riippumatta siitä mitä ERP- tai taloushallintojärjestelmää konserniyrityksissä käytettäisiin. (Lahti & Salminen 2008, 110.)

KUVIO 6. Maksuliikenteen tietovirta (Lahti & Salminen 2008, 111)

Maksuliikennejärjestelmien ja -moduulien rooli on suuri yritysten maksuliikenteessä, kuten kuviosta 6 voidaan havaita. Niiden tehtävänä on toimia tiedon välittäjänä pankkien ja yrityksen taloushallinto-ohjelmistojen välillä. Järjestelmät ja moduulit keräävät maksuaineistoja muun muassa yrityksen ostoreskontrasta sekä palkkajärjestelmästä ja välittävät ne pankin järjestelmään. Järjestelmät ja moduulit myös vastaanottavat tietoa pankkien järjestelmistä, kuten tiliotteita ja valuuttakurssitietoja. (Lahti & Salminen 2008, 110.)

2.3.1 Ulospäin lähtevä ja sisäänpäin tuleva maksuliikenne

Yrityksestä lähetetään ulospäin maksuja, jotka voivat olla esimerkiksi osto-, matka- ja kululaskujen maksua, palkkojen maksua sekä verojen ja veroluontoisten erien maksua. Näiden lisäksi yritys voi maksaa muita manuaalisia maksuja (kuvio 6). Kun maksetaan ostolaskuja, prosessi aloitetaan ostoreskontrasta. Siellä avoimena olevista ostolaskuista muodostuu maksuerä. Maksuerään kootaan kaikki tietyssä päivänä erääntyvät las-

kut. Varsinkin isommilla ja kansainvälisillä yrityksillä on useita eri pankkitilejä käytössään. Heillä voi olla jokin sääntö, kuinka laskuja näiltä tileiltä maksetaan. Ostoreskontran maksatusohjelmaan kannattaakin näissä tapauksissa tehdä sovellusten niin salliessa säännöt, joka ohjaa erääntyneet laskut automaattisesti oikeille tileille maksueriksi. (Lahti & Salminen 2008, 111.)

Kansainvälisillä markkinoilla toimivilla yrityksillä voi kotimaisten pankkitilien lisäksi olla käytössään ulkomaalainen valuuttatili, jolta se maksaa sille osoitetut valuuttalaskunsa. Myös edellä mainittu sääntö on hyödyllinen näissä tapauksissa. Jos yrityksellä on käytössään vain kotimainen pankkitili voidaan ostoreskontra ohjelmoida jakamaan kotimaanmaksut omaksi maksueräksi ja ulkomaan omaksi. Isojen konserniyhtiöiden maksujen hoitoon on usein käytetty netting- tai konsernitilijärjestelmiä. Nämä järjestelmät erittelevät ulkoiset maksut konserniyhtiöiden välisistä maksuista, jotka maksetaan konsernissa vallitsevan maksupolitiikan mukaan. (Lahti & Salminen 2008, 112.)

Kotimaanmaksuja maksettaessa tarvitaan saajan tilinumero. Näissä maksuissa on usein myös viitenumero, jonka avulla maksun saaja pystyy kohdistamaan saamansa maksun suoraan myyntireskontraansa. Ostoreskontrajärjestelmiin on saatavana viitenumeron tarkistus, mikä ilmoittaa väärästä viitenumerosta. Tämän avulla saadaan virheet korjattua ja vastaanottaja saa maksunsa oikein. Ulkomaille maksettavissa maksuissa on pakollisena tietona oltava IBAN ja BIC. Tulevaan SEPA-aikaan siirtyminen velvoittaa nämä tiedot myös kotimaanmaksuihin. Maksuista, jotka maksetaan EU:n rajojen ulkopuolelle, tulee ilmetä maksun vastaanottajan pankin nimi ja osoite. Tämän lisäksi pankkitilin numero täytyy olla paikallisessa muodossa ja mahdolliset maakohdittaiset tunnukset täytyy näkyä. (Lahti & Salminen 2008, 112.)

Matkalaskujen maksuun on olemassa oma erillinen matkahallintajärjestelmä, jos yrityksellä ei tätä ole, voidaan maksut suorittaa ostoreskontrassa tai palkanmaksussa. Jos käytössä on matka- ja kuluhallintajärjestelmä, maksuerä muodostetaan järjestelmän avulla automaattisesti laskuista, jotka on hyväksytty. Tämän jälkeen ne siirtyvät maksatusohjelmaan ja sen kautta pankkiin maksuun. Päivärahat sekä muut matkoista aiheutuneet korvaukset, jotka maksetaan palkanmaksun yhteydessä, sisältyvät nettopalkkoista koostuvaan maksuerään. Yritysten palkanmaksu tapahtuu automaattisesti palkkajärjestelmään tehdyn palkka-aineiston perusteella. Maksuerä muodostetaan palkka-

ohjelmassa ja siirretään rahaliikenneohjelmaan, josta se siirtyy pankin ohjelmistoihin toistuvaissuoritteiseksi maksuksi. (Lahti & Salminen 2008, 113.)

Ostoreskontrassa on siis monta eri tehtävää ja ne onkin usein jaoteltu seuraavasti, toimittajarekisterin ylläpitäminen ja laskujen käsittely sekä maksuaineiston luominen. Näitä tehtäviä hoitavat eri henkilöt, mikäli se on vain henkilöstön koon puolesta mahdollista. Pienissä yrityksissä, joissa yksi tai kaksi henkilöä hoitaa edellä mainitut tehtävät, voidaan ohjelman avulla kontrolloida toimittajarekisterin muutoslokiä, mistä ilmenee kuka on ja milloin on muuttanut tietoja rekisteriin. Myös kaksoishyväksynnän vaatiminen maksuerään on mahdollista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että maksuerää ei voida lähettää pankkiin ennen kuin se on saanut kahden eri henkilön hyväksynnän. (Lahti & Salminen 2008, 114.) Näillä pienillä ohjelmiston varmistuksilla varmistetaan väärinkäytökset.

Lahti ja Salminen (2008, 114) kertovat kirjansa luvussa Maksuliikenne ja kassanhallinta, että sisäänpäin tulevia maksuja voivat olla muun muassa suoritukset myyntireskontraan, käteismyynnistä tehtävät tilitykset ja erilaisilla maksukorteilla tehdyt suoritukset. Myyntilaskujen kuittaus kotimaisissa laskuissa on pitkälti automatisoitu maksuviitteiden avulla. Pankissa muodostetaan viitesuorituserä saapuneista viitteellisistä maksuista. Tämä tieto voidaan lähettää pankkiohjelman välityksellä myyntireskontraan. Kun viitesuorituserä on saapunut myyntireskontraan, se kuittaa viitetietojen avulla saaduissa maksuissa avoimina olleisiin laskuihin automaattisesti. Yrityksen tarvitsee siis vain tehdä manuaalikäsittely laskuille, joissa ei ole maksuviitettä, se on virheellinen tai maksettava summa on väärin.

Myyntilaskut, joista suoritus saadaan ulkomailta, on usein kohdistettava manuaalisesti. Tämä johtuu siitä, ettei ulkomailla ole käytössä viitemaksutekniikkaa ja usein maksaja jättää myös mainitsematta laskun viestikentässä mitä laskua maksu koskee. Jotkin myyntireskontraohjelmistot pyrkivät tunnistamaan laskuista muita tietoja, jotka sitten verrataan avoimina oleviin myyntilaskuihin. Kun maksu tulee muussa kuin euromääräisessä valuutassa, tulee maksusta aiheutuva valuuttakurssiero käsitellä. Tämä kurssiero aiheutuu kun valuutan kurssi on eri laskun kirjautuessa, kuin mikä se on pankin maksupäivänä. (Lahti & Salminen 2008, 114.)

2.3.2 Tiliotteiden käsittely pääkirjanpidossa ja kassaennusteet

Aikaisemmin, ennen sähköistä taloushallintoa tiliotteet kirjattiin pääkirjanpitoon käsin paperitiliotteista saatujen tietojen avulla. Nykyisin rahaliikennejärjestelmät tarjoavat tito-ominaisuuden käyttäjälleen. Tämän avulla tiliotteilla olevien tapahtumien pääkirjanpitoon tapahtuva kirjaus ja täsmäyttäminen on helpompaa ja mahdollisuus tehdä virheitä pienenee. Tito tulee sanoista tiliote tositteena ja se tarkoittaa, että yritys saa pankista tiliotteen rahaliikennejärjestelmänsä elektronisena. Tiliote, joka saapuu elektronisena, sisältää koodituksen eri tapahtumille. Tätä kooditusta voidaan käyttää hyväksi rahaliikennejärjestelmässä. (Lahti & Salminen 2008, 115.)

Kun tiliotteella näkyneet tapahtumat on tiliöity rahaliikennejärjestelmässä, ne siirtyvät pääkirjanpitoon. Rahaliikenneohjelmassa tehtyjen tiliotetapahtumien käsittelyn jälkeen on yrityksen pankkitilin saldo oikein kirjanpidossa. Välitilien kautta tapahtuu kontrollointi, joka koskee maksutapahtumia. Nykyaikaisilla rahaliikennejärjestelmillä voidaan hoitaa tiliotteiden sähköinen arkistointi, mikä vähentää paperista arkistointia. Pankin lähettämien varsinaisten tiliotteiden lisäksi voidaan sähköiseen arkistointiin lisäksi tallentaa tiliotteiden tiliöinti- ja tositetietoja. Tallentaminen voidaan tehdä päiväkohtaisesti. Tämä helpottaa myöhempää tarkastelua tiliotteilta, kun arkistoista voidaan hakea tietyn päivän tiliotteita tutkittaviksi. (Lahti & Salminen 2008, 116.)

Yrityksissä tehdään kassaennusteita sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Suurimmaksi osaksi lyhyen aikavälin kassaennusteet koostuvat yrityksen lähettämien myyntilaskujen ja saapuneiden ostolaskujen eräpäivistä. Tulos- ja tasebudjetti ovat taas pitkän aikavälin kassaennusteen pohjana. Useammassa yrityksessä kassaennusteet tehdään manuaalisesti, jolloin kassan seuranta ei tapahdu reaaliaikaisesti. Manuaalisessa tiedon keräämisessä on myös suuri riski inhimillisiin virheisiin. Nykyisin reskontraohjelmiin on liitettävissä maksuennusteohjelmia, joiden avulla tietojen kerääminen on helpompaa. (Lahti & Salminen 2008, 120.)

3 KANSAINVÄLISEN YRITYKSEN TALOUSHALLINTO

Kun puhutaan yritysmaailman trendeistä, ensimmäisenä pinnalle nousee liiketoiminnan kansainvälistyminen. Kun kansainvälistymistä katsotaan taloushallinnon näkökulmasta, se tarkoittaa suuria muutoksia niin kirjanpidon kuin raportoinnin käytäntöihin. Toimintaympäristöt ovat yhä monimutkaisempia, monikulttuurisempia ja nopealiikkeisiä. (Järvenpää ym. 2007, 9.)

Tämän päivän taloutta kuvaa hyvin myös termi globalisaatio eli maapalloistuminen. Tämä tarkoittaa sitä, että erityisesti tieto- ja viestintäteknologia kehittyy nopeasti ja kuljetukset tapahtuvat tehokkaasti. Maapalloistumisen vaikutus näkyy kaikkialla maailmassa, mutta pääasiassa se on suurten yritysten ja sijoittajien aikaansaannos. Kansainvälinen kaupankäynti on helpottunut, sekä tuonti että vienti on helpompaa globalisoituvassa maailmassa. Jokaisella yrityksellä on mahdollisuus tuoda raaka-aineita maailmalta ja vastaavasti taas viedä valmiita tuotteita maailmalle. Maiden välinen varojen siirto on kasvanut ja näin ollen liikkeellä voi olla suuriakin rahasummia. (Järvenpää ym. 2007, 13.)

Kun puhutaan kansainvälisestä yrityksestä, on yrityksen liiketoiminnan oltava globaalia. Ei siis riitä, että yritys on kooltaan suuri tai sen vientimäärät ja ulkomailla toimivat yksiköt ovat suuria. Pääpaino yrityksen toiminnalle tulee ulkomailta. Kotimaan rajojen ulkopuolelta etsitään uusia asiakkaita, toimittajia ja yhteistyökumppaneita. Vaikka kilpailu on kovaa kotimaassa, on se vielä kovempaa ulkomailla. Kansainvälistyminen tapahtuu vaiheittain askel askeleelta. Ensin yritykset käyttävät agenteja, sitten perustetaan myyntikonttoreita ulkomaille ja lopulta jopa uusia toimipisteitä. (Järvenpää ym. 2007, 14.)

Kun yritys neuvottelee ulkomaankaupoistaan, olennainen osa näitä neuvotteluja on sopia maksutavasta. Neuvottelevat osapuolet pystyvät oikealla maksutavan valinnalla vaikuttamaan niin kaupan toteutumiseen kuin sen kannattavuuteen sekä lopulliseen kauppahintaan. Kansainvälisestä maksuliikenteestä puhuttaessa on pääsääntöisesti käytettävissä neljä eri maksutapaa. Näillä maksutavoilla voidaan lähettää maksajan maan, vastaanottajan maan tai minkä tahansa muun maan vapaasti vaihdettavissa olevaa valuuttaa. Tavan, jolla maksu suoritetaan, tulee perustua hyväksyttävään valuutta-

toimeen. Asiakkaan tulee pyydettyessä antaa selvitys varojensa alkuperästä. (Kontkanen 2009, 214.)

3.1 Kansainvälinen maksuliikenne

Kirjassa Ulkomaankaupan rahoitusriskit, maksuliikenne ja ratkaisut Helppi ja Paloheimo (2005, 93) kertovat kansainvälisestä maksuliikenteestä seuraavaa. Yritysten kansainvälisestä maksuliikenteestä huolehtivat pankit. Pankkien tehtävä on vastaanottaa ja edelleen lähettää maksuja ulkomaalaisten pankkien avulla, myös valuuttakaupan hoito asiakkaan puolesta kuuluu pankeille. Valuuttakaupan ansiosta asiakas saa maksunsa toivotussa valuutassa. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi pankeilla on yksi todella tärkeä tehtävä kansainvälisessä maksuliikenteessä. Pankkien tulee huolehtia, että maksuliikenne eri maiden pankkien välillä on turvallista. Näitä toimintoja tehtäessä tulee noudattaa kansainvälisesti yhdessä laadittuja toimintatapoja ja säädöksiä.

Jotta kansainvälinen maksuliikenne sujuisi jouhevasti, tulee rahan liikkua maiden välillä. Tämä mahdollistetaan joko lähtevänä tai vastaanotettavana valuuttana tai vapaasti vaihdettuna valuuttana kolmannessa maassa. Kansainvälisessä pankkiverkostossa rahaliikenteen toimeksiannot tilitapahtumina välitetään erilaisin menetelmin. Näitä menetelmiä ovat tietoliikenneverkoissa kulkevat SWIFT-sanomat tai sekkeinä sekä kirjeinä postin välityksellä. Nykyisin lähetetään harvemmin enää sekkejä tai kirjeitä. (Kontkanen 2009, 214.)

Pankkien tulee keskenään sopia järjestelyt ja erilaiset tunnistamis- ja oikeellisuustarkastukset taatakseen rahaliikenteen turvallisuuden. Pankeista jotka ovat keskenään solmineet sopimuksen, puhutaan kirjeenvaihtajapankkeina. SEPA:n myötä maksuliikenne eurooppalaisten pankkien välillä muuttuu. Kirjeenvaihtajapankkijärjestelmästä voidaan luopua SEPA-maiden välillä. Tämä mahdollistuu EBA:n avulla, joka tarjoaa clearing-palveluita. EBA (*Euro Banking Association*) on palvelukeskus, jonka tehtävänä on välittää SEPA-maissa tehtävät maksut SWIFT-tietoliikenneverkon kautta edelleen maksun saajan pankille. (Kontkanen 2009, 214.)

Kansainvälisen maksuliikenteen toimivuuteen vaikuttaa aina silloin tällöin kansainväliset kauppasaarrot. Myös joissakin maissa tehtävät kauppa- tai ulkopoliittiset ratkaisut

vaikuttavat kansainväliseen maksuliikenteeseen. Edellä mainitut tilanteet eivät ole jokapäiväisiä, joten pankkien hoitamat kansainväliset maksuliikenne toimeksiannot ovat tehokkaita ja turvallisia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että maksut saapuvat turvallisesti, oikea-aikaisesti ja oikeamääräisenä maksunsaajalle. Vaikka pankit toimivatkin maksujen välittäjinä, on vastuu loppukädessä yrityksellä, jolta pankki on saanut toimeksiannon. Näiden toimeksiannon tietojen perusteella pankki suorittaa ulkomaisen maksun. (Helppi & Paloheimo 2005, 94.)

Ulkomaisten maksujen hoito sujuu yhteistyönä eri pankkien välillä. Yhteistyötä tekevät pankit sopivat yhdessä kuinka ja millaisilla maksuilla toimeksiantoja tehdään ja maksuja välitetään. Näitä yhteistyötä tekeviä pankkeja sanotaan kirjeenvaihtajapankeiksi eli correspondent bank. Suomen pankit kuuluvat osaksi kattavaa pankkiverkosta, mikä tarkoittaa sitä, että suomalaisilla pankeilla on tuhansia yhteistyösopimuksia ulkomaisiin pankkeihin. Jotta yhteistyö onnistuisi ulkomaisten ja suomalaisten pankkien välillä, tulee pankeilla olla sopimusten lisäksi tilipankkisuhde yhteistyöpankin kanssa. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi suomalaisilla pankeilla on tilejä ulkomaalaisissa pankeissa, sen maan valuutassa, jossa tili sijaitsee ja päinvastoin. (Helppi & Paloheimo 2005, 94.)

3.2 SWIFT ja IBAN

Helppi ja Paloheimo (2005, 94–96) kirjoittavat kirjassaan myös SWIFT-tietoliikenneverkosta ja kansainvälisestä tilinumerostandardi IBAN:sta. Pankit, jotka välittivät kansainvälisiä maksuja, loivat 1970-luvulla yhteenliittymän, jota kutsuttiin *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications* eli SWIFT. SWIFT kehittyi myöhemmin osaksi pankkien välistä tietoliikenneverkkoa. Tämä tietoliikenneverkko korvasi manuaalisen tiedonsiirron pankkien välillä. Vuonna 2005 kahdestasadasta maasta 7 650 rahoituslaitosta oli SWIFT:n jäsenenä. Noin yhdeksän miljoonaa viestiä päivässä kulkee SWIFT:n kautta pankkien välillä. Tietoliikenneverkon myötä maksuliikenteen tiedonvälitys on muuttunut turvallisemmaksi ja nopeammaksi, jolloin myös väärinkäytösten riski on minimoitunut.

Vaikka suurin osa välitetyistä maksumääräyksistä tehdään SWIFT-järjestelmän avulla, silti osa joudutaan välittämään kirjemääräyksenä. Tämä johtuu siitä, että suinkaan

kaikki maailman rahoituslaitokset eivät kuulu järjestelmän alaisuuteen. Kun tehdään ulkomaankauppaa, on syytä ottaa selvää, kuuluvatko myyjän ja ostajan pankit SWIFT-järjestelmän piiriin. Jokaisella SWIFT-järjestelmään kuuluvalla on oma BIC-koodi tai SWIFT-osoite. Näiden tietojen avulla maksut pystytään ohjamaan pankista toiseen. (Helppi & Paloheimo 2005, 95.)

Suomessa toimivien pankkien SWIFT osoitteet ovat:

Nordea Pankki Suomi	NDEAFIHH
Op-Pohjola	OKOYFIHH
Calyon	BSUIFIHH
Citibank International Plc	CITIFIHX
Danske Bank A/S	DABAFIHX
Nordiska Investeringsbank	NOINFIHH
Dnb Nor Bank ASA	DNBAFIHX
Sampo Pankki	DABAFIHH
Skandinaviska Enskilda Banken	ESSEFIHX
Skandinaviska Enskilda Banken	ESSESESS
Svenska Handelsbanken Ab	HANDFIHH
Swedbank	SWEDFIHH
Säästöpankki Aktia	HELSEFIHH
Tapiola pankki Oy	TAPIFI21
Ålandsbanken AB	AABAFI22

(Osuuspankin eräsiirtopalvelu lähtevät ulkomaanmaksut 2009, 29.)

Syksyllä 2001 suomalaiset pankit ottivat käyttöön ulkomaan maksuliikenteeseen kansainvälisen tulinumeron, *International Bank Account Number* eli IBAN-tilinumeron. Eurooppalainen pankkien yhteistyökomitea, *European Committee for Banking Standards*, on laatinut tämän tilinumerostandardin. IBAN-standardin avulla on tarkoitus parantaa ulkomaan maksuliikenteen toimivuutta vähentämällä virheellisten tilinumeroiden määrää, parantamalla maksujen perillemenoa ja lisäämällä ulkomaanmaksujen automatisointia pankeissa. (Helppi & Paloheimo 2005, 95.)

IBAN-tilinumeron tulee olla enintään 34 merkkiä pitkä ja sen tulee muodostua seuraavista asioista. Tilinumeron tulee alkaa kaksikirjaimisella ISO-standardiin kuuluvalla

maakoodilla. Suomessa IBAN-tilinumeroissa se on FI. Sitten tilinumeroon kuuluu kaksinumeroinen tarkistenumero, joka on tilikohtainen. Ja loppuosa, josta tilinumero muodostuu, tulee tilinumerosta, joka kertoo pankin, pankin konttorin ja asiakkaan tilin. Suomessa IBAN-tilinumerot ovat 18 merkkiä pitkiä. (Helppi & Paloheimo 2005, 96.)

3.3 Arvopäivä

Pankkimaailmassa käytetään arvopäivä-termiä kun puhutaan muun muassa valuuttakaupoista ja kansainvälisestä maksuliikenteestä. Arvopäivällä on kansainvälisessä maksuliikenteessä kaksi eri merkitystä. Puhutaan pankin arvopäivästä, *bank value* ja asiakkaan arvopäivästä, *customer value*. Pankin arvopäivästä puhuttaessa tarkoitetaan päivää, jolloin pankki saa saapuvan maksun tai menettää käyttöoikeuden tilillä oleviin rahoihin lähtevän maksun myötä. Asiakkaan arvopäivä riippuu vastaanottavan maan ja pankin tavoista ja laista. Parhaassa tapauksessa asiakas saa varansa seuraavana päivänä pankin arvopäivästä tai useamman päivän kuluttua. Myös maiden luokituksella on vaikutusta arvopäiviin, teollisuusmaissa maksu näkyy muutamassa päivässä vastaanottajalla, kun taas kehitysmaissa tämä saattaa viedä viikkoja. Suomessa tulevat varat näkyvät saajan tilillä pankin arvopäivää seuraavana päivänä. (Helppi & Paloheimo 2005, 98.)

Maksuihin liittyvät sanomat kulkevat reaaliajassa pankista toiseen SWIFT-tietoliikenneverkon ansiosta, jos se on rahoituslaitoksen käytössä. Vaikka tieto kulkeekin reaaliajassa, eivät varat silti ole välttämättä vastaanottavan pankin käytössä heti. Jokaisella pankilla on omat toimintapanssa, kuinka he käsittelevät viestinsä ja kuinka sanoman tuoma toimeksianto toteutetaan. Jos maksun välittäminen vaatii valuuttakauppaa, tulee edellä mainittujen asioiden lisäksi huomioida kansainvälinen valuuttakaupan arvopäivä. Pankkien pyrkimyksenä on toimittaa maksut jouhevasti ja oikea-aikaisesti. (Helppi & Paloheimo 2005, 99.)

3.4 Kansainvälisen yrityksen maksut

Kirjassa Ulkomaankaupan rahoitus: riskit, maksuliikenne ja ratkaisut (2005, 99) puhutaan kuinka asiakas pystyy antamaan pankilleen toimeksiannon ulkomaan maksusta.

Tällöin puhutaan niin kutsutusta maksumääräyksestä. Maksumääräys on mahdollinen tehdä kun tiedossa on maksun saajan tilinumero ja pankkiyhteys. Maksumääräys toimeksianto tulee tehdä kirjallisena pankille. Samaisella toimeksiannolla annetaan pankille lupa suorittaa tämä maksu kyseisen yrityksen tililtä. Puhuttaessa kansainvälisestä maksuliikenteestä pankkien välinen maksusanoma toimii sitoumuksena vastaanottaja pankille maksaa kyseinen maksu. Näissä maksuliikenteen sanomissa käytetään edellä mainittua SWIFT-tietoliikenneverkkoa. Pankin, jolle toimeksianto tehdään, tulee huolehtia, että tilillä jolta maksu tullaan suorittamaan, on tarvittava määrä rahaa. On myös tärkeää, että tämä summa on oikeus veloittaa tililtä.

Yritys, jolla on kansainvälistä toimintaa tai se on osa kansainvälistä yritystä, on usein tarve myös pitää pankkitilejä eri maissa. Kun tilejä avataan, voidaan tilipankkien kanssa sopia, että yrityksen sisäinen rahaliikenne näiden eri tilien välillä toimii mahdollisimman tehokkaasti ja hallittavasti maksuvalmius huomioiden. Yritysasiakkaille tarjotaankin pankkien toimesta monipuolisia ja kattavia ratkaisuja maksuliikenteen suorittamiseen. (Helppi & Paloheimo 2005, 103.)

Yrityksen tileistä puhuttaessa tulee yrityksellä olla ainakin yksi eurotili eli kotimaan valuutassa oleva pankkitili. Tilin ominaisuuksista yritys neuvottelee tilipankkinsa kanssa. Tilinkäyttöoikeuksista päättävät yrityksen johto, ja tästä ilmoitetaan pankille tarvittavin asiakirjoin. Eurotilin lisäksi yritys saattaa tarvita valuuttatilin, jos yrityksen maksuliikenne tätä vaatii. Valuuttatili auttaa yritystä hallitsemaan valuuttariskejä. Myös valuuttatilin ominaisuuksista sovitaan tilipankin kanssa. (Helppi & Paloheimo 2005, 104.)

4 SINGLE EURO PAYMENTS AREA

Vuodesta 2002 suurimmassa osassa Euroopan alueella on maksettu yhteisellä valuutalla eurolla, riippumatta sijainnista. Tämä on ollut helppoa käteismaksujen kohdalla, mutta muut maksut, jotka ylittävät rajoja, ovat olleet hankalia ja kalliita. Huomattiin, että tarvittaisiin yhdentymistä maksuliikenteeseen. Haluttiin maksaa samoin ehdoin, oli kyseessä sitten ulkomaille menevä maksu tai kotimaahan jäävä. Vuonna 2002 pan-

kit loivat EPC:n (European Payments Council), joka on vastuussa SEPA-hankkeen eteenpäin viennistä. (European Central Bank 2010.)

Vuoden 2008 tammikuussa käynnistyi hanke, jonka on tarkoitus toimia täydellisesti vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämä hanke tunnetaan ainakin jo yritysmaailmassa nimellä Single Euro Payments Area eli SEPA, yhtenäinen euromaksualue. Euroopan komissio kiinnitti huomiota vähittäismaksujen hitauteen ja kalleuteen, kun kyseessä oli valtion rajat ylittävä maksu. Jokaiseen maahan on kehitetty oma vähittäismaksujärjestelmä, joka tukee kansalaisten tarpeita. Maiden välinen maksuliikenne on ollut tähän asti melko vähäistä. Pankkien tehtävänä on siis ollut kotimaan maksujärjestelmien toimivuuden ja tehokkuuden kehittäminen. Tästä johtuen maan sisäiset järjestelmät ovat toimivia ja tehokkaita, mutta ne eivät keskustele muiden maiden järjestelmien kanssa. (Suomen Pankki – Yhtenäinen euromaksualue (SEPA) 2007.) Aluksi voi vaikuttaa siltä, kun tutkailee SEPAa pinnallisesti, että muutoksia vanhaan maksuliikekäytäntöön ei ole, mutta kun mennään pintaa syvemmälle, niin eroavaisuudet uuden ja vanhan välillä tulevat esiin (Ukonaho 2010).

Euroopan talousalueelle on tavoite muodostaa sen kattava kotimarkkina-alue, joka koskee maksuliikennettä. Tämän tavoitteen on asettanut Euroopan Unionin komissio. SEPA:n tarkoituksena on helpottaa niin maan sisällä tapahtuvia euromääräisiä maksuja ja vastaanottoja kuin valtioiden välisiä tapahtumia. Näitä kaikkia euromääräisiä tapahtumia koskevat samat ehdot, hinnat, oikeudet ja velvollisuudet. Euroopan alueella ei ole koskaan toteutettu näin laajaa maksuliikennettä koskevaa muutosta. Edes euroon siirtyminen ei ollut näin laaja operaatio. SEPA-alueesta puhuttaessa siihen kuuluu kaikki EU- ja ETA-maat, sekä näiden lisäksi Sveitsi ja Monaco. SEPA-alue kattaa noin kahdeksantuhatta pankkia, neljäsataakahdeksankymmentä miljardia asukasta ja noin kaksikymmentäviisi miljoonaa yritystä. (OpusCapita 2009.)

Hankkeeseen kuuluu käteismaksujen lisäksi yleisimmät ja käytetyimmät maksutavat, eli tilisiirrot, korttimaksut ja suoraveloitukset. Sekkimaksut ovat joissain maissa vielä hyvinkin yleisiä, mutta SEPA:n avulla näiden olemassa oloa pyritään vähentämään. Shekkien pääasiallinen käyttötarkoitus on kotimaanmaksuissa. (Suomen Pankki – Yhtenäinen euromaksualue (SEPA) 2007.) SEPAsta puhuttaessa esiin nousee erilaisia

lyhenteitä. Liitteessä 1 on lueteltu yleisimmät SEPA-sanastoon kuuluvat sanat. (OpusCapita 2005-2009.)

4.1 SEPA-palvelut

Maksukäytännöt ja maksujärjestelmät Euroopan maiden välillä ovat vaihdelleet paljon, mikä on luonut omat haasteet kaupankäynnille maiden välillä. SEPA:n ja sen palveluiden avulla poistetaan Euroopassa vallinneet esteet kaupankäynnin tieltä ja luodaan yhteiset pelisäännöt maksamiseen. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Yritysten ja yhteisöjen lisäksi tämä hanke koskettaa myös kuluttajia eli yksittäisiä kansalaisia. Hankkeen tarkoitus on luoda jokaiselle vähintään peruspalveluiden käyttäjälle samat käytännöt ja standarditasot. Pankeilla on mahdollisuus tarjota myös erilaisia lisäpalveluja peruspalveluiden rinnalle. Euroopan maksuneuvosto eli European Payments Council, EPC toimii eurooppalaisten pankkien yhteistyöelimenä. Maksuneuvoston suurimpana tehtävänä hankkeessa on ollut laatia yhtenäiselle euromaksualueelle säännöt ja standardit, jotka koskevat tilisiirto- ja suoraveloituspalveluja. Myös maksukorttien tulee muuttua SEPA:n myötä. (Kontkanen 2009, 203.)

Jotta SEPA-alueen maksujenvälitys toimisi halutulla tehokkaalla tavalla, tarvitaan vähintään yksi, ellei useampikin keskitetty Euroopan laajuinen maksujen selvityskeskus eli Pan-European Automated Clearing House, PEACH. Suomalaiset ja Suomessa toimivat pankit ovat tehneet sopimuksen EBAn STEP2-järjestelmän kanssa. Tämä sopimus on ratkaissut suomalaisten selvityskeskuksen tarpeen maksujen selvittämisen ja katteensiirtoratkaisun osalta. Järjestelmä takaa maksujen perillemenon koko SEPA-alueella. (Kontkanen 2009, 203.) SEPA-palveluiden ominaisuudet eroavat nykyisistä palveluista. Pankista riippuen palveluiden taso on vaihtelevaa, mutta perustana jokaisessa palvelussa on SEPA:n määrittelemät vähimmäispalvelutasot ja yhteiset säännökset. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

SEPA-tilisiirto

SEPA-tilisiirto on otettu käyttöön jo tammikuussa vuonna 2008. Tilisiirto tehdään SEPA-siirtymäajan jälkeen kaikissa SEPA-alueen maissa samalla lailla. Tätä ennen jokaisessa maassa on ollut oma käytäntönsä tehdä tilisiirrot. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.) Tilisiirto on suunniteltu niin että kaikki eurooppalaiset pankit voivat sitä käyttää. Koska tilisiirroista on tehty koko SEPA-alueen kattava, siinä ei ole voitu huomioida erilaisia kansallisia tarpeita. Suomessa pankit pyrkivät täydentämään SEPA-tilisiirtoja lisäpalveluilla palvelutasojensa säilyttämiseksi. (Kontkanen 2009, 204.)

Saajan tilinumero Mottagarens kortonummer	OKO 500001-1238	IBAN F23 5000 0110 0002 38	BIC OKOYFIHH
Saaja Mottagare	Oy Aikaansa Seuraava Yritys Ab		
Maksajan nimi ja osoite Betalarens nam och adress	Matti Maksaja Kotikatu 12 B 17 12345 HELSINKI		
TILISIIRTO - GRERING Allekirjoitus Underskrift		Vitenumero Ref. nr 299170026	
Tilitä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag 28.1.2008	Euro 120,00

KUVIO 7. Tilisiirtolomake SEPA-siirtymäaikana (Äijälä & OP-keskus 2010)

Tässä huomioidaan erityisesti yritysasiakkaat, jotka ovat tottuneet saamaan pankeiltaan taloushallintoa tukevia konekielisiä palveluja. Näitä lisäpalveluja ovat muun muassa maksun saajalle välittyvä maksupäivä viivästyskoron laskentaa varten sekä kooditieto, josta selviää sekä maksun saajalle että maksajalle, mikä maksu on kyseessä, esimerkiksi palkka tai eläke. Tärkein ja keskeisin asia SEPA-tilisiirtolomakeissa (kuviot 7) ja –tilisiirroissa on ilmoittaa saajan tilinumero kansainvälisen IBAN-tilinumerona. Tämän lisäksi tilisiirrossa tulee esittää maksun saajan tilipankin BIC-koodi. (Kontkanen 2009, 204.)

SEPA-maksukortti

SEPA-maksukortti on SEPA-alueella käytössä oleva kansainvälinen maksukortti, jota pystyy käyttämään pankkikortin tavoin kaikkialla maailmassa SEPA-alueen lisäksi

(SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010). EPC on asettanut maksukorteille vaatimuksensa SEPA-maksukorteista. Korteilla täytyy voida maksaa samalla lailla kaikkialla SEPA-alueella. Korttien täytyy olla myös sellaisia, että kaupat pystyvät veloittamaan niistä missä päin tahansa euroalueella. Kauppojen täytyykin hankkia maksupäätteet, jotka ovat SEPA-yhteensopivia korttien kanssa. (Kontkanen 2009, 205.)

Kaikkiin SEPA-maksukortteihin onkin asennettu niin sanottu EMV²-siru, jonka avulla maksut suoritetaan maksajan tililtä. Siruominaisuudella varustetut maksukortit ovat turvallisempia maksamisessa kuin magneettijuovakortit. Sirukortilla maksettaessa asiakas ei enää allekirjoita kuittia vaan hän näppäilee korttinsa tunnusluvun maksupäätteelle. Jokainen kauppias, joka toimii SEPA-alueella, päättää itse, mitkä kortit käyvät hänen liikkeessään maksuvälineenä. Hän tekee valitsemiensa tahojen kanssa sopimuksen kortilla tapahtuvien maksujen vastaanottamisesta. Ohjelmat, jotka tukevat SEPA-maksukortteja, perustuvat EMV-maksustandardiin. Standardin tavoitteena on luoda kattava perusta SEPA-alueella tapahtuvalle sirukorttimaksamiselle. Yhdenmukaistettu ja standardisoitu korttimaksaminen euroalueella luovat tehokkaan ja laajan hyväksynnän korteille maksuvälineenä. (Kontkanen 2009, 205.)

SEPA-suoraveloitus

SEPA-suoraveloituksen tarkoituksena on, että yritys pystyy laskuttamaan asiakkaitaan koko SEPA-alueella. Suomen pankit pyrkivät jo nyt korvaamaan suoraveloituksen ensisijaisesti e-laskuilla. E-laskujen automaattisen maksamisen palvelun kehittäminen on myös pankkien tavoitteena. Jatkossa on tarkoitus, että laskuttajalla on mahdollisuus lähettää asiakkailleen e-laskuja, vaikka asiakkaalla ei ole verkkopankkiasiointia. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Jotta SEPA-suoraveloitukset voidaan ottaa käyttöön, täytyy ensin laatia yhtenäinen lainsäädäntö maksupalveluista koko SEPA-alueelle. Lakiesitys maksupalvelusta on esitetty loppuvuodesta 2009, jolloin saatiin varmistettua edellytykset SEPA-suoraveloituksen käyttöönotosta. (Kontkanen 2009, 205.) Toukokuussa 2010 on tarkoitus ottaa käyttöön uusi maksupalvelulaki, missä on huomioitu juurikin SEPA-suoraveloituksen tuomat muutokset. Jo aikaisemmin mainitsemani e-laskun uskotaan

syRJäyttävän ja korvaavan suoraveloituksen jollakin aikavälillä niiden voimaan astuesssa. Suomalaiset pankit tulevat tarjoamaan asiakkailleen SEPA-suoraveloitusta heti kun vain lainsäädäntö antaa siihen mahdollisuuden. (Kontkanen 2009, 205.)

4.2 SEPA-suunnitelmat ja SEPAn hyödyt yrityksille

Vuonna 2011 SEPA on tullut jäädäkseen yritysten arkipäivään. Tullessaan se tulee vaikuttamaan yritysten maksukäytäntöihin ja taloushallinnon järjestelmiin. Tämän vuoksi yritysten tulisikin pohtia ja tehdä SEPA-suunnitelma, jonka avulla kartoitetaan SEPAn vaikutus yritysten maksuprosesseihin ja –rutiineihin. Toisille yrityksille vaikutus on suurempi, kuin toisille, mutta nyt olisi hyvä hetki pysähtyä miettimään, mitä SEPA yrityksen kohdalla merkitsee. Loppuvuoden ruuhka kannattaa välttää. (SEPA tulee, oletko valmis? 2010.)

SEPAn myötä pankkiyhteystiedot uudistuvat, joten kotimaisten tilinumeroiden tilalle tulevat kansainvälinen IBAN-tilinumero ja BIC-koodi. Nämä vaikuttavat yritysten järjestelmiin ja näin ollen tulisikin selvittää, mihin kaikkiin järjestelmiin tulisi tehdä IBAN ja BIC-muutokset. Nämä kansainväliset tilinumero muutokset tulevat voimaan jo ennen kuin varsinaisesti SEPA aloittaa toimintansa, eli 1.7.2010 laskuissa on pakollisena näkyä IBAN ja BIC. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Muutokset, joita tehdään yritysten laskutukseen, maksamiseen ja maksujen keräilyyn, vaativat yrityksiltä valmistautumista ja melko usein myös muutoksia taloushallinnon järjestelmiin ja rutiineihin. Usein nämä muutokset ovat hyvinkin teknisiä muutoksia. SEPasta puhuttaessa yritysten tulisi suhtautua siihen mahdollisuutena, jonka avulla taloushallinto ja kassanhallinta voidaan järkeistää, uudistaa ja tehostaa. SEPA on kaikkien yritysten saatavilla. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.) Yritysten tulisikin miettiä, hankkivatko he testiympäristön SEPalle vai ottavatko he sen suoraan tuotannon käyttöön (Ukonaho 2010).

SEPA mahdollistaa eurooppalaiset markkinat yrityksille, jotka tähän asti ovat toimineet vain Suomen markkinoilla. Tämä mahdollistuu sillä, että kaupankäynnistä tehdään helpompaa. Yhteistyökumppanit käyttävät samoja maksamisen palveluja, maksut

saavuttavat maksunsaajan varmasti, nopeasti ja jopa edullisesti. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Kun mietitään yhteisöjen ja keskisuurten sekä suurten yritysten hyötyä SEPASTA, voidaan varmaan suurimpana hyötynä pitää sitä, että maksujen avulla on siirrettävissä monipuolisempaa tietoa. SEPA-alueella tapahtuvista maksuista saadaan helpommin tunnistus- ja täsmäytymistietoja ja tiedot pystytään hyödyntämään tarvittaessa monella eri tavalla taustajärjestelmissä yrityksissä. Maksujen taustalla SEPA-alueella on kansainvälinen uusi XML-muotoinen standardi, ISO20022 standardi, jonka yhteensopi- vuus yritysten järjestelmien kanssa on tekninen. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.) Ne maksut, jotka eivät mene XML-standardin alle, voidaan maksaa CrossBorder-standardilla. Näitä maksuja ovat SEPA-alueen ulkopuolelle menevät maksut ja muussa kuin eurovaluutassa maksettavat maksut. (Ukonaho 2010.)

SEPA:n myötä maksuaineisto on entistä monipuolisempaa. SEPA-maksuaineisto, C2B XML, tulee korvaamaan kaiken vanhan kotimaisen maksuaineiston, joita on vielä tällä hetkellä laskun maksu kotimaahan ja ulkomaille sekä näiden lisäksi toistuvaissuoritteiset maksut. Yrityksen tulee varmistaa, että heidän käyttämänsä taloushallinnon ohjelmisto pystyy muodostamaan uutta SEPA-maksuaineistoa tämän vuoden loppuun mennessä, kuitenkin viimeistään lokakuussa 2011. On myös tärkeää varmistaa järjestelmien kykeneminen hyödyntää maksujen mukana tulevaa uutta lisätietoa. Uuden maksuaineiston mukana kulkee myös tiliraportteja, jotka toimivat kotimaisten tiliotteiden ja tapahtumaluetteloiden rinnalla, mutta näitä ei ole pakko käyttää. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Kansainvälinen yritys pystyy vähentämään halutessaan tilinsä yhden SEPA-alueen pankin yhteen tiliin. Tämä tarkoittaa sitä, että yritys ei välttämättä halutessaan tarvitse useaa keräilytiliä ja näin ollen kassanhallinnassa ennustettavuus paranee. Tilien vähentämisen pohjalla on SEPA-hankkeen lähtökohta, eli kun kaikki maksut välittyvät samalla tavalla ja nopeasti koko SEPA-alueella, enää ei tarvita tällä alueella useita keräilytiliä. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

Keräilytilit ovat yritysten tilejä, jotka sijaitsevat sen maan pankissa, jossa yrityksellä on myynti- tai tytäryhtiötoimintaa. Näille tileille kerätään maksuja paikallisilta asiak-

kailta sekä maksetaan paikallisille toimittajille maksuja. Tilien hallinnointi on helppoa Suomesta käsin pankkiyhteysohjelmilla. Yritys tarvitsee edelleenkin keräilytilejään, jos toimintaa on jatkossa SEPA-alueen rajojen ulkopuolella. (Tili ulkomaisessa pankissa 2010.)

Aluksi maksut siirtyvät saman pankkiryhmän tilille samana päivänä ja muiden seuraavana. Vuonna 2012 maksut siirtyvät toiseen SEPA-maahan yhdessä pankkipäivässä, kun tällä hetkellä SEPAn aloittaessa aika on enimmillään kolme pankkipäivää. Maksaminen ja maksujen saaminen yksinkertaistuvat, koska koko SEPA-alueella niin kotiin kuin ulkomailla maksettaessa käytetään yhtä ja samaa maksuaineistoa. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

SEPA tuo mukanaan myös muutoksia suoraveloituksiin. Tähän asti pankki on tehnyt asiakkaan toimeksiannosta suoraveloituksen jonkin yrityksen ja asiakkaan välille, mutta nyt SEPAn myötä pankki jää välistä pois ja yritykset hoitavat itse valtakirjojen hallinnoinnin sekä muutokset ja arkistoinnin. Kotimaisessa laskutuksessa SEPA-suoraveloitukset pyritään korvaamaan ensisijaisesti e-laskuilla. E-laskut helpottavat myös laskuttajan, tässä tapauksessa yrityksen töitä, kun ei tarvitse hallita eri laskutus-tapoja eikä tarvitse arkistoida SEPA-suoraveloitustalvikirjoja. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

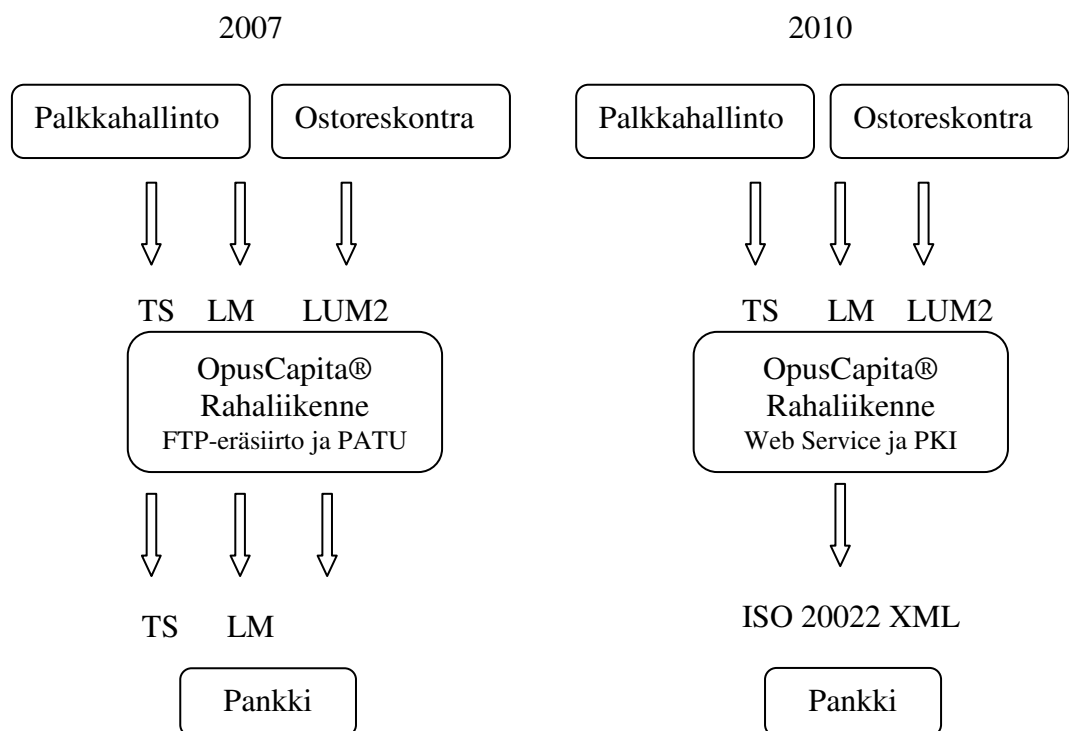
Uudet pankkiyhteydet, *Web Services*, maksuliikkeen hoidossa mahdollistavat suoran pankkiasioinnin taloushallinnon ohjelmistoista. Myös kansainväliset sirukortit tulevat käyttöön, joita käyttävät kaikki sekä yritykset että yksityishenkilöt. Jos yrityksessä on käteiskassatoimintaa, tulee varmistaa että käytettävissä on sirumaksupäätte ja että tämän päätte korttijärjestelmä on päivitetty. Näiden toimien lisäksi Luottokunnan kanssa täytyy olla tehty sopimus kansainvälisten korttien vastaanottamisesta. (SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010.)

4.3 SEPAn vaikutus henkilöstöohjauksen tuotteisiin

Nykymuodossa tehtävien palkkojen ja eläkkeiden välitys ei sisälly tilisiirtojärjestelmään jota käytetään Euroopassa (Lahti & Salminen 2008, 121). SEPAn myötä henkilöstöohjauksen ohjelmistoihin on mahdollisuus syöttää suomalaisten IBAN tilinume-

roiden lisäksi myös muun maalaisia tilinumeroita. Tällöin tulee huomioida Suomessa käytössä olevien ohjelmistojen kenttien pituus. Uudet ohjelmistopäivitykset mahdollistavat liittymäpinnat muihin järjestelmiin. (Aditro 2009.)

Tähän asti Suomen maksuliikenteen standardeina ovat toimineet LM03, LUM2 ja TS standardit. Näiden standardien mukaista maksuaineistoa on välitetty FTP-eräsiirtona pankkeihin. 1990-luvulta asti on ollut käytössä myös PATU-menetelmä, jolla on varmistettu aineiston muuttumattomuus. SEPan myötä käyttöön tulee uusi ISO 20022 XML-standardi. Se on EPC:n (*European Payments Council*) Rulebookin mukaistettu aineistomuoto. FTP-eräsiirtopalvelun ja PATU:n tilalle tulee *WebServices*-kanava. Tietoturva on nostettu aivan uudelle tasolle tässä kanavassa, käytössä on PKI-suojaus (*Public Key Infrastructure*). Tämä suojaus on hyväksytty kansainvälisesti suojaamaan siirrettävää tietoa. (Turvallisesti yleiseurooppalaisen maksamisen aikaan OpusCapitan SEPA-siirtymäturva™ 2007.) Kuviossa 8 on havainnollistettu mitä standardimuutokset tulevat käytännössä tarkoittamaan.

KUVIO 8. Maksuaineiston siirtyminen yrityksestä pankkiin (Turvallisesti yleiseurooppalaisen maksamisen aikaan OpusCapitan SEPA-siirtymäturva™ 2007)

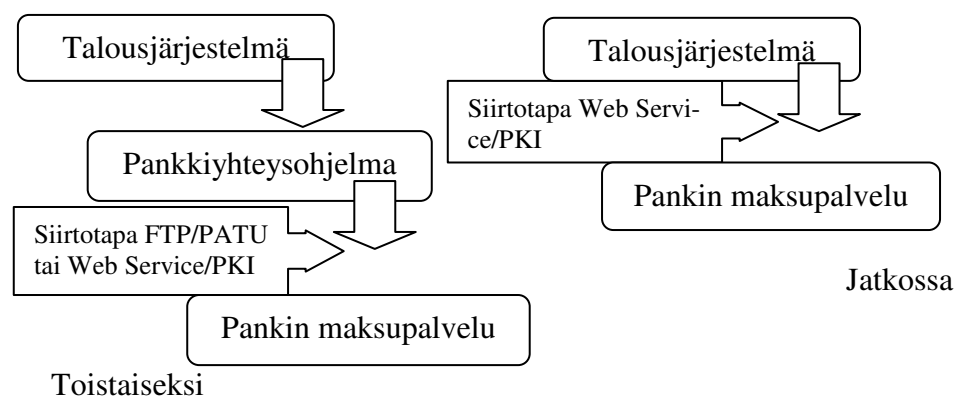
ISO 20022 XML standardin myötä palkanmaksuaineisto on toistuvaissuoritteinen tapahtuma. Nämä toistuvaissuorituksina maksettavat maksut voidaan tunnistaa niin sanotun ”SALA” koodin avulla. Tämä koodi takaa, että maksettava palkka on kaikissa pankeissa palkansaajan tilillä samana päivänä. (Aditro 2009.) Samaan maksuaineistoon voidaan sisällyttää sekä tilipankkiin maksuun jäävät, että toisiin pankkiryhmiin maksettavat palkat ja eläkkeet. Suoritus näkyy saajansa tilillä palkkapäivänä aamuyöstä. (Mäkinen 2009.) Kansainvälinen yritys pystyy maksamaan palkkoja vuodesta 2012 alkaen myös muihin SEPA-alueen maihin samoilla aikataululla kuin kotimaassa. Kun palkka- ja eläkeaineistoja tehdään, käytetään tilin veloituspäivää. Veloituspäivä on palkkapäivää edeltävä pankkipäivä. SEPA-tilisiirroissa ei ole käytössä maksupäiväkäsitettä. Järjestelmä antaa perusraportteja, joissa näytetään pankkitili, näitä ovat esimerkiksi erilaiset Kela-hakemukset ja palkkalaskelmat. (Aditro 2009.)

4.4 SEPA:n vaikutus talousohjauksen tuotteisiin

SEPA tuo mukanaan suuria muutoksia, joiden myötä yritysten tulee päivittää käytössään olevat maksuliikenneohjelmistot. SEPA:n tavoitteenahan on luoda koko SEPA-alueelle samankaltainen palvelu maksuliikennepalveluista kuin kotimaassa. Nykyisin toiminnassa olevat maakohtaiset tekniikat siirtyvät syrjään SEPA-tekniikan tieltä. Tätä tekniikkahanketta ollaan toteuttamassa muun muassa clearing-keskusten ja yhteisten pankkistandardien avustamana. (Lahti & Salminen 2008, 121.)

Viitestandardi, jota suomalaiset yritykset käyttävät, on ainoastaan käytössä meillä, joten SEPA:n myötä kaikki pankit eivät tätä palvelua välttämättä enää asiakkailleen tarjoa. Yritys, jolla on paljon EU-alueen sisällä tapahtuvaa maksuliikennettä, hyötyy SEPA:sta taloudellisesti. Kotimaanmaksualue laajenee Euroopan ja ETA-maiden koiseksi. Taloushallinnossa ja maksuliikenteessä tämä voidaan huomioida esimerkiksi laskuttamisen edullisuutena, oli kyseessä sitten maksava asiakas joka asuu Suomessa tai Italiassa. Kun mietitään perusmaksuliikenteen näkökulmasta, yritys ei tarvitse välttämättä kuin yhden eurotilin ja maksukanaviakin voidaan vähentää. Tähän asti ulkomailla toimivalla yrityksellä on saattanut olla joka maassa, jossa toimii, paikallinen pankkitili. (Lahti & Salminen 2008, 121.)

SEPA:n myötä yrityksillä on mahdollisuus kilpailuttaa pankkeja myös ulkomailla. SEPA-aikaan siirryttäessä uskotaankin, että kilpailutus pankkeja kohtaan vilkastuu. Tämän lisäksi keskittämisen- ja palvelukeskusajattelu vahvistuu SEPA:n myötä. (Lahti & Salminen 2008, 121.) Pankkien kilpailuttamiselle ulkomailla on ollut tähän asti esteenä suomalaistyyppisen viitestandardin puuttuminen ulkomailla. SEPA:n myötä on kehitetty kansainvälinen RF-viite, minkä lähtökohtana on ollut viedä suomalaistyyppinen viitestandardi ympäri maailmaa. (JKN Consulting 2010.) RF-viite helpottaa jatkossa suomalaisten yritysten myyntilaskujen kuittaamista, kunhan vain ulkomaalaiset saadaan käyttämään viitetietoja laskuissaan (Ukonaho 2010.)

KUVIO 9. Maksusanomien välitys pankkiin (Aditro 2009)

Talousohjauksen tuotteissa on käytössä samat maksusanomastandardit, kuin henkilöstöohjauksen tuotteissa (kuvio 8). Tällä hetkellä uusi ja vanha maksuaineisto toimivat rinnakkain. Kuviossa 9 nähdään, kuinka maksusanomat välittyvät pankin maksupalveluihin toistaiseksi ja jatkossa. (Aditro 2009.) Tällä hetkellä yritykset tarvitsevat niin sanotuksi välikädeksi maksuaineiston siirtoon pankkiyhteysohjelman, joka muuntaa aineiston oikeaan, mutta jatkossa aineisto voidaan välittää pankkiin suoraan talousjärjestelmästä.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Teen empiirisen osan opinnäytetyöhöni kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyössäni minulla on tutkimusaiheesta tietoa niin, että pystyn käyttämään tutkimuksen toteutukseen haastattelua. Haastatteluissa on kaksi osapuolta haastattelija

ja haastateltavat. Haastattelija esittää haastateltaville kysymyksiä tutkimusaiheeseen liittyen. Kysymykset liittyvät usein tietoon, ajatuksiin, mielipiteisiin ja jopa toimintamalleihin aiheeseen liittyen. Haastattelut jaetaan neljään luokkaan, jotka ovat strukturoitu haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Strukturoitua haastattelua eli lomakehaastattelua käytetään kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Kun taas avoin haastattelu on keskustelua aihealueesta, joka sopisi kvalitatiiviseen tutkimukseen. (Kananen 2008, 73.)

Koska käytin osassa haastatteluja muistiinpanojeni lisäksi sanelukonetta, tulee nämä nauhoitukset litteroida eli purkaa kirjalliseen muotoon. Tallenteen purkamisen jälkeen saatu aineisto tulee kirjoittaa tekstimuotoon niin sanatarkasti, kuin on vain mahdollista. Litterointi jaetaan eri tasoihin, joita ovat sanatarkka litterointi, jossa huomioidaan niin sanan- kuin äänenkin painot. Yleiskielellisemmässä litterointitasossa haastatteluaineisto muutetaan kirjakielelle. Viimeisenä on propositiontaso, jolloin haastatteluisista huomioidaan vain ydinsisältö, jonka haastattelu antaa. (Kananen 2008, 81.)

5.1 Toimeksiantaja

Tein opinnäytetyöni Helprint Oy:lle. Helprint Oy on Mikkelin Rokkalassa sijaitseva painotalo. Se on perustettu vuonna 1956, jolloin se tunnettiin nimellä Herttoniemen Syväpaino. Vuonna 1975 yritys sai nimekseen Helprint Oy, kun SKK fuusioitui. Yhtiö on toiminut Mikkelissä vuodesta 1979. Nykyisin yritys kuuluu CirclePrinters-konserniin ja se on Pohjoismaiden suurin syväpaino. Painotalo valmistaa asiakkailleen aikakauslehtiä, myyntiluetteloita ja mainosesitteitä. (Helprint Oy 2009.)

Asiakkaina yhtiöllä on muun muassa johtavat aikakauslehtikustantajat, postimyyntiliikkeet, matkatoimistot, kaupan keskusliikkeet ja kauppaketjut. Asiakkaita löytyy myös Suomen rajojen ulkopuolelta muista Pohjoismaista, Venäjältä ja Isosta-Britanniasta. Yhtiön pääkonttori ja tuotanto-osastot sijaitsevat Mikkelissä ja Helsingistä löytyy markkinointiosasto. Keskimäärin Helprint Oy työllistää noin 250 henkilöä. Sen liikevaihto oli vuonna 2009 noin 75 miljoonaa euroa, josta viennin osuudeksi koostui noin 72 %. Pääasiassa vienninmyynti hoituu kohdemaissa sijaitsevien agenttien tai osakkuusyhtiöiden kautta. (Helprint Oy 2009.)

Yhtiön visiona on olla Pohjois-Euroopan halutuin yhteistyökumppani erikoistuneissa syväpainotuoteratkaisuissa. Korkea ammattitaito, asiakaslähtöisyys, joustavuus ja tehokkuus ovat yhtiön toiminnan perustana. Helprint Oy mainitsee arvoikseen seuraavat asiat: asiakas, avoimuus ja kunnioitus, uskollisuus, ympäristö, sisäinen yrittäjyys ja luotettavuus. (Helprint Oy 2009.)

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmän valintaan vaikuttavat niin tutkimusongelman luonne kuin tutkijan tiedon määrä aiheesta (Kananen 2008, 68). Toteutan opinnäytetyöni siis kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen eli kvalitatiivisen ja määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen erona on, että laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan asiaa tai ilmiötä ilman tilastollista tai määrällistä keinoa. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu sanoihin ja lauseisiin. Tutkimusmenetelmän tarkoituksena ei ole tulosten yleistäminen vaan ilmiöiden kuvaaminen, ymmärtäminen ja mielekkään tuloksen antaminen. Tarkoituksena on tutkittavan aiheen syvällisempi ymmärtäminen. (Kananen 2008, 24.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen pääsääntöisenä tehtävänä on yksittäisten tapausten tutkiminen, ei tosin aina. Tässä tutkimuslinjassa tutkimuksen kohteina ovat pääasiassa prosessit. Ihmisten kokemukset ja näkemykset tutkittavasta aiheesta ovat laadullisen tutkimuksen lähtökohtia. Laadullista tutkimusta ei voida suorittaa varsinaisesti kyselyiden avulla, vaan tutkijan tulee olla tekemisissä tutkittavien kanssa, esimerkiksi teemahaastatteluja tai havainnoimalla heitä. (Kananen 2008, 25.) Tutkijan, eli tässä tapauksessa minun, tulee niin sanotusti jalkautua tutkimuskohteen pariin.

Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusprosessia ei voi verrata kvantitatiiviseen tutkimusprosessiin, koska laadullinen tutkimus ei etene suoraan vaiheesta vaiheeseen. Tästä huolimatta tutkimusprosessin vaiheet tulee olla hallussa ja ne kannattaa miettiä valmiiksi tutkimusta aloitettaessa. (Kananen 2008, 42.) Tutkimusprosessin vaiheet ovat aiheen valinta ja rajaus, tutkimusstrategian valinta, tutkimusasetelman luominen, tutkimussuunnitelma ja tutkimusraportti (Mörä 2006.)

Kun tutkimusaihe on selvä, se muutetaan tutkimusongelmaksi. Opinnäytetöissä aihe tulee usein ulkopuoliselta toimeksiantajalta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimus-

gelma voi olla vaikeaa muotoilla, varsinkin työn aloituksessa. Tutkimusongelmassa nivoutuu yhteen tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. (Kananen 2008, 51.)

Kirjassaan Laadullisen tutkimuksen käsikirja Jari Metsämuuronen (2006, 122) toteaa, että laadullisessa tutkimuksessa ainakin osa aineiston hankinnasta ja analysoinnista tapahtuu yhtä aikaa. Analysointivaiheessa yhdistyvät analyysi ja synteesi. Analyysi hajottaa hankitun tutkimusaineiston ja synteesi kasaa saadut johtopäätökset. Tällä tavoin yksilölliset vastaukset saadaan yleiselle tasolle, jolloin niitä ei voida kohdentaa yksittäiseen haastateltavaan. Ennen varsinaista analysointia muistiinpanot ja haastattelut tulee avata, niin että ne ovat tutkittavassa muodossa.

5.3 Tutkimusaineisto

Laadullisen tutkimuksen aineisto hankitaan useimmiten haastattelun, kyselyn, havainnoinnin tai erilaisten dokumentaatioiden avulla. Näitä voidaan joko käyttää yksittäin tai eri tavoin yhdisteltynä, riippuen tutkimuksen laadusta. (Pitkäranta 2009, 69.) Myös saatavilla oleva tiedon määrä vaikuttaa siihen, mitä tutkimusmenetelmää tutkimuksessa tullaan käyttämään. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositellaan käyttämään havainnointia, jos aiheesta ei ole minkäänlaista taustatietoa. Jos taas tietoa löytyy edes vähän, haastattelu on paras vaihtoehto tiedonkeräämiseen tutkimusaineistoa varten. (Kananen 2009, 68.)

Kun puhutaan tutkimuksen luotettavuudesta, esiin nousee kaksi termiä, reliabiliteetti ja validiteetti. Mutta kun kyseessä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, tulee näiden termien sopivuutta harkita. Edellä mainittuja luotettavuuskriteereitä ei voida sellaisenaan käyttää laadullisen tutkimuksen luotettavuuden mittareina. Syitä minkä vuoksi validiteettia ei käytetä laadullisessa tutkimuksessa, on esimerkiksi se, että tutkimuksesta pystytään luomaan tutkijan omia tulkintoja. Reliabiliteetin käytön esteenä puhutaan jonkinlaisesta tulkinnan ristiriidattomuudesta. (Kananen 2008, 123 – 124.)

Mutta edellä mainituista seikoista huolimatta, ei kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voida jättää arvioimatta. Tämä laadun arvioiminen tapahtuu kriteerien avulla. Luotettavuus ei ole tekninen suoritus, eikä sitä pidä arvioida luettelomalla alentavia tekijöitä. Tutkimustuloksen luotettavuuden arviointia tutkimuskohteen kannalta voi-

daan pitää luotettavana ja uskottavana. Laadullisen tutkimuksen tulokset suositellaan luotettavan ja hyväksyttävän tutkimukseen osallistuneilla. (Kananen 2008, 126 – 127.) Itse olen sopinut oman opinnäytetyöni kohdalla, että oma työelämä ohjaajani lukee työni viimeisenä, ennen työn luovuttamista tarkastajille.

Yksi hyvä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastelija on ulkopuolinen arvioitsija koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimustyön kirjoittaja tekee työnsä ohella tarkkaa dokumentaatiota, jonka tulee olla aukotonta. Mutta jos kerätystä aineistosta tehty analyysi on koottu väärin, ei dokumentaatiolla ole minkäänlaista merkitystä. Määrällisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit ovat paljon yksiselitteisemmät kuin laadullisen tutkimuksen, mutta tästäkin huolimatta, myös laadullisessa tutkimuksessa tulee huomioida laadullinen näkemys. (Kananen 2008, 128.)

Seuraavaksi kerron tarkemmin, kuinka hankin tutkimusaineisto omaan opinnäytetyöhöni. Opinnäytetyöni haastattelut toteutin teemahaastatteluna. Tein haastattelukysymykset avoimina kysymyksinä paperille, jonka avulla pystyin tarkistamaan, että kaikki aiotut asiat tuli käytyä läpi haastateltavien kanssa. Haastateltavat vastasivat oman mielipiteensä, ajatuksensa ja tietonsa mukaan esittämiini kysymyksiin. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina huhtikuussa 2010. Haastateltavia oli tutkimuksessa mukana kuusi henkilöä. Viisi kuudesta haastattelusta tein henkilökohtaisesti kasvokkain ja yhden haastattelun tein sähköpostihaastatteluna, koska haastateltava työskentelee Tampereella. Haastatteluiden aikana tein muistiinpanoja ja haastateltavan suostumuksesta riippuen käytin sanelukonetta. Näin sain kaiken tiedon ylös, eikä minun tarvinnut jälkepäin ottaa yhteyttä ja varmistella asioita.

Tein opinnäytetyöni haastattelut kolmessa erässä. Helprint Oy:ltä haastattelin talouspäällikköä, kirjanpitiimin vetäjää, palkanlaskijaa ja laskuttajaa. Etelä-Savon Osuuspankilla kävin haastattelemassa maksuliikeasiantuntijaa. Sähköpostitse tehdyn kyselyn tein OpusCapitan Account Managerille Tampereelle. Olen jakanut haastatteluiden tulokset neljään lukuun, kaksi lukua yrityksen sisäisestä näkökulmasta ja kaksi lukua pankin ja ohjelmistotuottajan näkökulmasta.

Keskiviikkona 7.4.2010 kävin haastattelemassa Etelä-Savon Osuuspankin maksuliikeasiantuntijaa. Haastatteluni kysymykset (liite 2) käsittelivät pankin näkökulmaa SE-

PAan siirtymistä yritysten kohdalla. Haastatteleman maksuliikeasiantuntija työskentelee yrityspuolella pankissa ja hän on siis jokapäiväisessä työssään tekemisessä yritysten ja SEPAn kanssa. Keskiviikkona 14.4.2010 kävin tekemässä kolme haastattelua Helprint Oy:llä. Tällöin haastattelin laskuttajaa, palkanlaskijaa ja talouspäällikköä. Haastattelut tein yksilöhaastatteluina, jokaisen haastateltavan omassa työhuoneessa. Jokainen heistä kuuluu osana Helprint Oy:n talouden hoitoon ja maksuliikenteeseen. Kaikkiaan minulla oli kolmetoista kysymystä (liite 1), jotka käsittelevät SEPAn vaikutusta heidän työskentelyyn ja yhtiön toimintaan. Tällä kertaa en kysynyt keneltäkään näitä kaikkia kolmetoista, vaan esitin heidän työtään lähinnä olevat kysymykset. Kaikki kolmetoista kysymystä esitin toisella haastattelukerralla, kun haastattelin kirjanpitiimin vetäjää.

Kävin haastattelemassa Helprint Oy:n kirjanpitiimin vetäjää perjantaina 16.4.2010. Haastattelu tehtiin hänen työhuoneessaan ja se nauhoitettiin. Haastatteluni kysymykset ovat nähtävissä liitteessä 1. Esitin hänelle kaikki kolmetoista kysymystä. Kirjanpitiimin vetäjä toimii kirjanpitäjänä Helprint Oy:llä. Lähetin sähköpostihaastattelun kysymykset 11.4. OpusCapitalle Tampereelle ja vastaukset sain perjantaina 23.4. OpusCapita on Tamperelainen ohjelmistotalo, joka vastaa Helprint Oy:n taloushallinnon ohjelmistoista. Haastatteluni kysymyksiin vastasi OpusCapitan Product Manager. Vastaukset olivat niin kattavia, että lisä kysymysten esittäminen oli tarpeetonta. Kysymykset, joihin Product Manager vastasi, on nähtävissä liitteessä 4. Kysymyksiä oli kaiken kaikkiaan neljätoista kappaletta.

6 SEPAN VAIKUTUS YRITYKSEN MAKSULIIKENTEeseen

SEPAn vaikutus yrityksen maksuliikenteeseen tulee olemaan monipuolinen, mutta samalla myös aikaa ja rahaa vievä projekti. Sain haastatteluideni avulla monipuolisen ja laajan näkökulman siitä, kuinka SEPA todella tulee vaikuttamaan maksuliikenteeseen, niin yrityksen, pankin kuin ohjelmistotalon näkökulmasta. Seuraavissa alaluvuissa olen purkanut haastattelut ja kirjoittanut ne auki. Pankkitoimihenkilön ja ohjelmistotalon edustajan haastattelut on tehty yleisellä tasolla kaikkia yrityksiä ajatellen. Tarkempi kuvaus haastatteluista löytyy edellisestä tutkimusaineisto-luvusta.

6.1 Talouspäällikön, palkanlaskijan ja laskuttajan haastattelut

Ensimmäisenä kysyin jokaiselta, kuinka SEPA tulee vaikuttamaan tai on jo vaikuttanut haastateltavan työhön. Talouspäällikön tehtävänä on huolehtia, että organisaatio ja ihmiset toimivat niin, että SEPAan siirtyminen onnistuu ja homma lähtee toimimaan. Palkanlaskijan työssä SEPAn vaikutukset näkyvät uusien ohjelmistopäivitysten hankinnoilla ja niiden käytön testauksella. Toinen testattava asia, joka palkanlaskennassa näkyy, on maksuaineiston siirtäminen pankkiin. Jos maksuaineisto ei siirry pankkiin oikein, niin se aiheuttaa hankaluuksia. Laskuttajan työssä suuri vaikutus on laskulomakkeiden tarkistaminen, että niistä löytyy tarvittava tieto, tässä tapauksessa IBAN-tilinumerot ja SWIFT-koodit. Tämä koskee suomalaista laskulomaketta, koska englantilaisessa laskulomakkeessa nämä tiedot jo ovat olleet käytössä jonkin aikaa. Tähän mennessä vain yksi suomalainen asiakas on pyytänyt laskun niin, että siinä näkyy IBAN- ja SWIFT-tiedot.

Seuraavaksi pyysin haastateltaviani pohtimaan, minkälaisia hyötyjä ja haittoja he näkevät SEPAssa yhtiön kannalta. Talouspäällikkö näki hyötynä SEPAn myötä tulevat turvallisen maksamisen toiminnot, mutta toimenpiteiden täytyy toimia. Palkanlaskijan työn näkökulmasta löytyi useita hyötyjä sekä haittoja. Suurimpana hyötynä haastateltava palkanlaskija näki sen, että kun aina välillä yhtiö maksaa ulkomaalaisille tileille palkkoja, niin SEPAn myötä ne pystytään lähettämään samassa maksuaineistossa pankkiin, jos ne vain ovat euromääräisenä maksettavia. Myös rajojen ylittävät maksut halpenevat, koska SEPAn myötä kaikkia maksuja koskevat samat pankkien palvelumaksut. Haittoja, joita SEPAn tuleminen palkanlaskijan näkemyksestä aiheuttaa, ovat turvallisuusriskit. Hänen mielestään SEPA on kuitenkin haavoittuvainen. Myös se, että käyttöön tulee lyhyiden tilinumeroiden tilalle pitkä IBAN-tilinumbero, lisää virheiden mahdollisuutta numeroita kirjattaessa.

Edellä mainittujen haittojen lisäksi haastateltava mainitsi vielä yhden asian, joka tekee haittaa. Alkuvaiheessa kun ei voitu maksuihin merkata maksuaineiston maksupäivää, niin ei voitu taata että maksu on saajansa tilillä sovittuna päivänä. Nyt asiaan on tehty korjaus. Laskuttaja näkee hyötynä maksuliikenteen nopeutumisen ja haittana jokaisessa uudessa asiassa olevat alkuhankaluudet, ennen kuin kaikki saadaan toimimaan kunnolla.

Yhtiön siirtyminen SEPAan on jo aloitettu, mutta se on melko alkuvaiheessa. Laskutuksessa ulkomaille lähtevissä laskuissa on jo pitkään näkynyt IBAN-tilinumerot ja SWIFT-koodit. Jokaisella haastateltavalla oli vähän erilainen näkemys siihen, onko yhteistyökumppaneilta ja pankeilta saatu tietoa tarpeeksi SEPAsta. Laskutuksessa informaatio ja yhteydenotot tässä vaiheessa on vielä ollut vähäistä. Kun taas palkkakonttorin puolella tietoa on saatu ja saadulla tiedolla pärjää. Ja vielä on lisätietoa tulossa. Talouspäällikön näkökulmasta tietoa on tullut sopivissa määrissä.

Kun SEPA astuu käyttöön 1.1.2011, on Helprint Oy valmis siirtymään SEPA-aikaan. Palkkakonttorin puolella olisi haluttu jo nyt kaikki ohjelmistot kuntoon. Valmius uusiin ohjelmistopäivityksiin on jo, mutta konversioita ei ole vielä hankittu, koska loppuvuodesta tulee vielä ohjelmistopäivityksiä. Selvitys e-Laskutuksesta ja sen käytöstä laskutuksen puolella on työn alla.

Viimeiseksi esitin jokaiselle haastettavalle kaksi kysymystä. Toinen käsitteli sitä kuinka he haluaisivat saada tietoa uudesta asiasta ja sen eteenpäin viennistä, ja toinen kysymys koski oma-aloitteisuutta tiedon etsimisessä. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että kaikista parasta tiedon saantia ovat tiedotustilaisuudet ja henkilökohtainen kontakti pankeilta ja ohjelmistotoimittajilta. Suusanalliset tiedotustilaisuudet tukevat paperilla olevaa tietoa ja niistä saa paljon enemmän irti. Pelkkä itseopiskelu antaa suppeamman hyödyn kuin toisen kertoma, jolloin rajat ja mahdollisuudet nähdään selkeämpinä.

Tiedotustilaisuuksien jälkeen tulisi tiedotettava asia ottaa mahdollisimman nopeasti käyttöön, muuten jää iso osa saadusta tiedosta hyödyntämättä. Oma-aloitteiseen lisä tiedon etsimiseen vaikuttaa saadun tiedon kiinnostuksen herättäminen. Tässä asiassa jokainen on etsinyt lisätietoa ja selviteltyt joitakin heränneitä lisäkysymyksiä. Tässäkin kohtaa nousi esille, että jos asia tulisi heti käyttöön, niin kysymyksiä heräisi varmasti enemmän, jolloin myös oma-aloitteisuutta vaadittaisiin niiden selvittämiseen. Vieraammassa asioissa odotetaan ehkä helpommin valmista ja luotetaan siihen, että asiat ovat hoidossa ja kunnossa.

6.2 Kirjanpitiimin vetäjän haastattelu

SEPA on vaikuttanut kirjanpitiimin vetäjän työhön konkreettisemmin juuri yhtiön maksatusliikenteessä. Yhtiön tarvitsee muuttaa toimittajien pankkitilitiedot IBAN-muotoon ja lisätä myös SWIFT-koodit. Ulkomaisilla tavarantoimittajilla, jotka yhtiötä laskuttavat, on täytynyt olla jo aikaisemmin tilitiedot IBAN-muodossa, jotta maksut EU-alueella ovat menneet perille.

Nyt siis tarvitsee muuttaa kotimaisien toimittajien tiedot ja se tulee olemaan iso muutos toimittajarekisteritietoihin. Tämä muutos tullaan suorittamaan konvertoinnilla. Näin se tapahtuu koneellisesti, tietoja ei siis tarvitse käsin syöttää. Mikä olisi ollut virhealtista ja työlästä. Konvertointi on suhteettoman kallista, siihen nähden että se on kertaluontoinen tapahtuma. Myös palkansaajien tilitiedot tullaan muuttamaan konvertointipalvelun avulla. Jatkossa tulee muistaa uusien toimittajien ja palkansaajien kohdalla, että heidän tilitietonsa tullaan syöttämään ohjelmiin IBAN- ja SWIFT-muodoissa. Tämä voi aluksi olla suurta muistamista vaativaa toimintaa.

Myös maksujen lähettäminen tulee muuttumaan, mikä tulee vaikuttamaan kirjanpitäjän työhön. SEPAn myötä tulee erimuotoisia standardeja, jotka vaikuttavat maksujen lähettämiseen. Standardit vaikuttavat siihen, mitä valuuttaa maksuissa käytetään ja mihin päin kyseinen maksu on lähdössä. Yhtiön maksatusohjelmassa tulee todennäköisesti olemaan kohdat, joihin merkitään milloin halutaan muodostaa kunkin standardin maksuaineistoa. Henkilön, jonka tehtävänä on poimia ohjelmissa maksuaineistoa, tulee siis ymmärtää mihin kyseinen maksu on menossa ja muodostaa sen mukaan aineistoja. Kaikki euromääräiset koti- ja ulkomaanmaksut voidaan yhdistää samaan aineistoon, kun tähän asti näille on joutunut tekemään omat maksuehdotelmät.

Suoramaksuissa eli maksuissa, jotka eivät tule reskontran kautta vaan kirjataan laskujen käsittelyohjelmassa suoraan, tulee muistaa laittaa maksunsaajan tilitiedot IBAN-muotoon. Maksujen liikkuminen SEPAn myötä SEPA-alueella nopeutuu, joten se herättää miettimään yhtiön omien rahavarantojen optimointia. Maksuja ei tarvitsisikaan maksaa niin paljon etukäteen, jos haluaa maksujen olevan perillä eräpäivänä tai vasta maksaa maksun eräpäivänä, eli kassan optimointia tapahtuu isommissa laskuissa. Täl-

lä hetkellä isot konsernilaskut tulee maksaa ehdottomasti ennen laskentakatkoa. Rahat eivät saa olla pankkitileillä enää raportointikatkoilla.

Tällä hetkellä SEPAn vaikutusta yhtiön maksuliikenteeseen ei osata mieltää, kuin edellä mainitun kassan optimoinnin lisäksi yhtiöön tulevien maksujen näkökulmasta. Jos yhtiön ulkomaiset asiakkaat oppivat käyttämään RF-viitteitä, eli he lisäävät maksujen yhteyteen viitetiedon, se nopeuttaa ja selkeyttää myyntireskontran maksujen käsittelyä. Saapuvia maksuja kuitataan avoimista saatavista automaattisesti viitetietojen avulla, mikä on oleellinen parannus tämänhetkiseen myyntireskontran ulkomaan maksujen käsittelyyn. Tällä hetkellä hyvässä tapauksessa maksaja kirjoittaa maksuviestiksi mitä maksuja hän maksaa, mikä näkyy tiliotteella, mutta saattaa tulla myös könttäsuorituksia joissa ei ole minkäänlaista tietoa, jolloin joudutaan käsin laskemaan, mitä mahdollisia avoimia laskuja summa koskee.

Haittoja, joita kirjanpitotiimin vetäjä näkee SEPAssa, on aina uusien muutoksien mukanaan tuoma lisätyö, mutta se on kertaluontoista. Tässä tapauksessa lisätyötä tuo tilitietojen konvertointi niin toimittajarekisterissä kuin palkkahallinnossa. Muut lisätyötä aiheuttavat asiat, joita haastattelussa nousi esille, ovat versiopäivitykset, uusien asioiden oppiminen ja maksaminen ohjelmistojen toimittajille, joka on tavallaan haitta. Se on kustannuslisä yhtiölle ja aikaa vievä toimenpide. Näkyvä hyöty, jonka haastateltava toivoisi näkevänsä SEPAn myötä, on myyntisaamisissa näkyvä hyöty, eli maailmalla opittaisiin käyttämään RF-viitteitä, joka olisi näin ollen yhtiölle suuri hyöty.

Yhtiö on SEPAan siirtymisessä hyvässä vaiheessa. Yritykset yleensä ovat hyvin vähän reagoineet ja ryhtyneet toimenpiteisiin SEPA-asioissa. Helprint Oy on hyvissä ajoin lähtenyt asioiden suhteen liikkeelle ja tarkoituksena on että SEPA tulee olemaan konkreettista yhtiön arkipäivää ennen kesää. Tämä tarkoittaisi sitä, että Helprint Oy voisi tehdä ja lähettää SEPA-maksuja, mutta vielä tässä vaiheessa ei vastaanottaa niitä, joutuessaan yhtiön käyttämien pankkien valmiudesta. Projekti on siis Helprint Oy:n osalta käynnistynyt.

Yhtiön yhteistyökumppaneiden ja pankkien antamaa informaatiota SEPasta on tullut ihan hyvin. Ohjelmiston tuottajien välillä on ollut hieman eroa. Toinen ohjelmiston tuottaja on ollut toista aktiivisempi henkilökohtaiseen kontaktiin asioiden tiimoilta.

Mutta myös toinen yritys on nyt SEPA-asioiden eteenpäin viennin käynnistyttyä ollut aktiivisessa yhteydessä. Ja Helprint Oy toimiikin heille eräänlaisena pilottiyrityksenä SEPA-maksuliikenteen käyttöönotossa ja erityisesti maksujen maksamisessa ulkomaille. Myös pankkien välillä on ollut eroavaisuuksia. Toinen pankki on ollut aktiivisempi, sieltä on henkilökohtaisesti käyty kertomassa SEPasta paikan päällä Helprint Oy:n henkilöstölle, jota SEPA koskettaa. Toisesta pankista pyydettiin käymään pankkiin ja he kertoivat siellä SEPasta, mutta tämä tilaisuus ei ollut kaikille tarkoitettu. Kaikkinensa tietoa on tullut ihan hyvin.

Tammikuussa 2011 Helprint Oy on jo täydessä vauhdissa SEPA-maksuliikenteen käytössä. Toukokuussa 2010 tehdään versiovaihdot ohjelmistoihin ja konvertoinnit rekistereihin, joten kirjanpitiimin vetäjä ei näe sellaista mikä estäisi sen, että puolessa vuodessa ei yrityksen käytössä olevia järjestelmiä saataisi käyttökuntoon. Ohjelmistoihin ei ole vielä tehty minkäänlaisia päivityksiä SEPaa koskien. Kaikki päivitykset tullaan tekemään toukokuun aikana. Maksatusohjelmistoon on jo tullut niin sanottu fixi-versio, joka tullaan asentamaan viimeisimmän version päälle. Kirjapito-ohjelmistoon tulee uusi versio ja tilitietorekisterit konvertoidaan. Jos kirjapito-ohjelmistoa ei pystytä ottamaan käyttöön mahdollisuuksissa olevan tuotantokatkon aika, mikä on maksimissaan kaksi päivää, niin joudutaan perustamaan testiympäristö.

SEPA-alueen ulkopuolelle lähtevät maksut hoidetaan maksatusohjelmalla, kuten tähänkin asti, mutta maksut poimitaan eri standardin mukaan. Tämä standardi, jolla SEPA-alueen ulkopuolelle maksettavat ja valuuttamaksut maksetaan, on CrossBorder-standardi. SEPA ei saa vaikeuttaa mitään jo ennestään ollutta, kaiken mikä on ennenkin hoitunut, tulee hoitua myös jatkossa. Helprint Oy tulee jossain vaiheessa varmasti lähettämään sähköisiä laskuja niin sanottuja e-Laskuja asiakkailleen. Asiakkaina on isoja kotimaisia yrityksiä, joilta on tullut jo nyt yhteydenottoja, että he vastaanottaisivat vain sähköisiä laskuja. Jossain vaiheessa siis yhtiö tulee lähettämään niin sähköisiä laskuja kuin paperisia laskuja. Paperinen laskuversio täytyy säilyttää etenkin ulkomaisien asiakkaiden takia, koska ulkomaille ei voida lähettää sähköisiä laskuja.

Kirjanpitiimin vetäjä haluaisi saada uudesta asiasta ja sen eteenpäin viennistä tietoa henkilökohtaisen kontaktin kautta taholta, jonka kanssa ollaan yhteistyössä asian tiimoilta. Tässä tapauksessa esimerkiksi ohjelmistotalojen ja pankkien henkilökohtainen

kontakti on ollut positiivinen asia. Myös alan lehtien julkaisut on hyvä informaatiokanava uusissa asioissa ja eteenpäin viennissä. Oma aktiivisuus on tärkeää, asioita tulee seurata alan lehdistä ja kirjallisuudesta, myös lakimuutosten seuraaminen on tärkeää. Tänä päivänä sidosryhmätoimijat ovat aktiivisia, heidän puoleltaan ollaan hyvin yhteydessä.

Oma-aloitteisuus SEPA-asioiden etsimiseen on ollut aktiivista, asioista on täytynyt kysellä ja kartoittaa mitä Helprint Oy:n täytyy tehdä ja miten SEPA tulee vaikuttamaan ja minkälaisella aikataululla sekä mitä SEPA tulee maksamaan yhtiölle. Kirjanpitoitiimin vetäjän toimenkuvaan kuuluu uusien asioiden liikkeelle pano, kartoittaminen ja koordinointi. Valmista tietoa ei voi siis jäädä odottamaan.

6.3 Pankkitoimihenkilön haastattelu

Ensin kysyin maksuliikeasiantuntijalta, kuinka hänen työssään näkyy yritysten vastaanotto SEPAA kohtaan ja ymmärtävätkö yritykset, että SEPA tulee jäädäkseen maksuliikenteeseen. Hänen mielestään tällä talousalueella ei vielä monessakaan yrityksessä olla valmistauduttu SEPAN tulemiseen. Suuret ja kansainväliset yritykset, joissa on omat taloushallinnon osastot, ovat tehneet jo kartoituksia, mutta muuten monessa yrityksessä odotetaan niin sanotusti siihen viimeiseen päivään, jolloin on pakko tehdä jotain asian eteen.

Yrityksissä, joissa on verkkopankkipalvelut käytössä, on pankin siirtymisen mukana tullut myös heille siirtyminen SEPA-siirtymäaikaan, samoin kuin yritykset, joissa käytetään tilitoimistopalveluja. Isoissa ja mikroyrityksissä eletään tällä hetkellä odottavissa tunnelmissa, mitä SEPA mukanaan tuo. Maksuliikeasiantuntija sanookin, että liian kauan ei kannata odotella, ettei tule kiire asioiden kanssa. Aikaisemmin tehdyn tutkimuksen mukaan moni yritys ei koe, että SEPAN tuleminen koskettaa heitä, koska heillä ei ole kansainvälistä liiketoimintaa ja maksuliikennettä.

Seuraavaksi kysyin ovatko hänen mielestään pankit informoineet yrityksiä tulevasta. Vastaukseksi sain, että voisi informoida enemmänkin, mutta aikaa on vielä ennen kuin siirtymäaika loppuu. Pankkien järjestämiä tilaisuuksia asiakkailleen on vielä tulossa, mutta aikaisempien vuosien kokemuksella osallistuminen näihin tilaisuuksiin on ollut

vaihtelevaa. Kysymys neljä käsitteli maksuliikeasiantuntijan näkökulmaa siitä, missä vaiheessa hänen mielestään yritysten tulisi olla SEPA valmisteluissaan. Yritysten tulisi olla jo hyvässä vauhdissa vastaanottamaan SEPAn tuleminen. Vuosi sitten on jo kehoitettu ottamaan selvää tulevasta. Loppuvuodesta on todennäköistä, että asiantuntijat ovat kysytyjä, joten jos ei vielä ole asian eteen tehty mitään, niin nyt on hyvä hetki aloittaa, vielä on mahdollisuus saada neuvoja ja konsultointiapua. Ja jos yritykset eivät muuta tee SEPAn suhteen, niin heidän tulisi ainakin tehdä itselleen oma SEPAselvitys, josta käy ilmi tarvitseeko tehdä jotain vai ei. Jos kaikki on hoidettu tai hoidossa niin asiat on silloin hyvin.

Kysyessäni pankkien valmiudesta tässä vaiheessa SEPA-maksuliikkeen hoidossa ja siitä, pääsevätkö yritykset käyttämään kaikkia SEPA-palveluja 1.1.2011, sain vastaukseksi että pankkien valmiuksissa on vaihtelevuutta, mutta täysi palvelutaso on kesän jälkeen valmiina. Maksuliikeohjelmistotoimittajat ovat jo valmiina tällä hetkellä, mutta SEPA-aikana ohjelmistot tulevat elämään koko ajan. Taloushallinnon ohjelmistojen puolella on vielä keskeneräisyyttä. Pankkien näkökulmasta SEPAan siirtyminen on kalliimpi muutos kuin aikoinaan euromuutos oli.

Pankkien välinen yhteistyö on sujunut ongelmitta. Standardien tulkinnoissa on ollut pieniä eroavaisuuksia pankkien välillä. Tämä vaikuttaa siihen, että ohjelmistotalojen tulee huomioida pankkien tulkintaerot, jotta maksuaineistoa voidaan lähettää. Asioita on mietitty ja testattu yhdessä, että ne toimivat. Ja koska SEPA-alueen pankit tulevat toimimaan samoin maksuliikenneohjein, on pankkien välillä myös tehtävä yhteistyötä. SEPAn myötä suoraveloitukset muuttuvat SEPA-suoraveloituksiksi ja niiden rinnalle pankit tarjoavat e-Lasku palvelua. Maksuliikeasiantuntija suosittelee niin yritysten kuin yksityisten käytettäväksi e-Lasku palvelua, joka on pankkien palveluissa.

Suoraveloitus tulee maksamaan yrityksille, koska pankki välikätenä jää pois. Suoraveloitukset ovat siis jatkossa vain laskuttajan ja laskutettavan välinen toiminto. Tähän asti pankit ovat tehneet asiakkaidensa pyynnöstä suoraveloitussopimuksen laskuttajalle. Nyt kun pankki jää välistä pois, niin tämä tietää sitä, että yritys joutuu itse tekemään sopimukset ja arkistoimaan ne. E-Lasku palvelussa pankki on yhä mukana. Tulossa on myös verkkopankiton e-Lasku. Tämä tarkoittaa, että myös henkilöt, joilla ei mahdollisuutta Internetin ja verkkopankin käyttöön, voivat siitä huolimatta saada e-

Laskuja. Käytännössä tämä toimii kuin vanha suoraveloitus, asiakas saa laskun kotiin, mutta pankki hoitaa maksamisen asiakkaan puolesta verkossa.

Pankkiin päin asiakkaiden yhteydenotot ovat olleet minimaalisia. Nämä muutamat yhteydenotot ovat tulleet asiakkailta, joiden ohjelmistotaloilta on tullut kehoitus ottaa yhteyttä omaan pankkiin. Pankin puolelta on tehty kyselyitä asiakkaille. Mutta SEPAan liittyen on tulossa vielä pankkien asiakastilaisuuksia. Aikataulut SEPAan liittyen ovat olleet jo useamman vuoden tiedossa ja fakta on se, että SEPA tulee. Suomalaiset pankit ottavat SEPA-ajan alkuun siirtymäajan, mikä kestää lokakuun 2011 loppuun. Tämä tarkoittaa, että tämän ajan pankit ottavat vastaan vielä vanhaa aineistoa, mutta takuita ei ole, että kaikki pienet pankit, jotka Suomessa toimivat, käyttävät tämän siirtymäajan hyödykseen. Joten maksuliikeasiantuntija kehottaakin selvittämään asiat ja tekemään tarvittavat toimenpiteet. Ensi vuoden puolella on jo kiire.

Ongelmakohta, jonka haastattelemani maksuliikeasiantuntija näkee SEPAssa, on ohjelmistojen uudistuminen. Asia on uusi niin ohjelmistotaloille, pankeille kuin käyttäjillekin, tässä tapauksessa yrityksille. Kokeiluja on tehty, mutta alussa on aina kankeutta. Ongelmia on ratkottu ja parempaan suuntaan ollaan menossa. Kaikkien osapuolien mielipiteiden yhteensovittaminen on välillä vaikeaa. Ensimmäiset käyttäjät toimivat niin sanottuna pilottiryhmänä, joka tekee työtä esiintyvien ongelmien ratkaisuun.

Hyödyt, joita haastateltavani näkee yritysten kannalta, ovat se että kaikki tulevat tekniset muutokset ovat simppelempiä kuin aikaisemmin. Koodikieli, jolla maksuliikemateriaalia tullaan lähettämään, on helpompaa toteuttaa ja se on kaikille samanlaista. Tämä mahdollistaa sen että kilpailu ja hintojen muutos kovenee. Koodikielen ansiosta kaikilla on käytössään sama tieto EU- ja ETA-maissa. Kynnys pienten yritysten kansainvälisistä markkinoista madaltuu SEPAn myötä. Joku voi kokea SEPAn tuomana haittana investointien kalleuden. Mutta lopulta jokainen hyötyy jossain vaiheessa jotenkin SEPAssa.

Pankin näkökulmasta hyötyinä voidaan pitää sitä, että SEPAn myötä kaikki maksukortit ovat kansainvälisiä SEPA-pankeissa. Maksuliikennepalvelut voidaan kilpailuttaa koko SEPA-alueen pankeissa. Tässä haitana on, että ulkomailla ei ole viitenumeroja, joten suomalaisten yritysten viitenumeroita ei voida hyödyntää ulkomaalaisen pankin

palveluissa, jos heillä ei ole sitä tarjota tai he eivät sitä räätälöitynä palveluna toteuta. Vaikka ulkomailla ei ole käytössä viitesierrot, niin Suomessa ne säilyvät edelleen SEPAsta huolimatta. Rinnalleen meidän viitenumromme saa 1.12.2010 alkaen uuden viitenumromallin, RF-viitteen. Tämä kansainvälinen viitenumero, mutta sitä ei ole pakko käyttää, koska vanha viitenumromme säilyy edelleen käytössä.

6.4 Ohjelmistotalon haastattelu

Ohjelmistotalon haastattelun tein siis sähköpostihaastatteluna, koska ohjelmistotalo sijaitsee Tampereella. Ensimmäisenä virallisena kysymyksenä kysyin, onko Product Managerin mielestä ohjelmistotalot informoineet tarpeeksi yrityksiä SEPAn tuomista muutoksista. Heidän oman ohjelmistotalon eli OpusCapitan näkökulmasta he ovat olleet erittäin aktiivisia tiedottajia SEPA muutosten osalta. He ovat olleet omiin asiakkaisiin kontaktissa sekä kirjallisesti, että henkilökohtaisesti jo usean vuoden ajan. OpusCapita on järjestänyt aktiivisesti myös koulutustilaisuuksia SEPAn ympärillä. Muiden ohjelmistotalojen tiedottamisesta haastateltavalla ei ollut tietoa.

Ohjelmistojen päivitys SEPA-siirtymäaikana riippuu yritysten kohdalla siitä missä vaiheessa ohjelmistot on päivitetty edellisen kerran. Onko yrityksissä siis lähdetty liikkeelle samassa vaiheessa valmiina olleiden pankkien kanssa vai jo aiemmin. Toinen SEPAn siirtymävaihe, jossa käyttöön otetaan tiliotestandardi, tuo mukanaan joka tapauksessa lisää muutoksia ohjelmistoihin. Ohjelmistotalojen välinen yhteistyö liittyy asiakasprojekteihin, ei niinkään SEPAn ympärille.

Yritysten tulisi olla vuoden vaihteeseen mennessä SEPA-valmiudessa. Tällöin muuttuvat maksatuksen standardit. Pankeilla on tosin mahdollisuus tarjota erityispalveluna yrityksille vanhojen aineistojen tiedonsiirtoa lokakuun 2011 loppuun asti. Yritysten yhteydenotto SEPAn tiimoilta ohjelmistotaloja kohtaan on ollut vaihtelevaa. Isot yritykset ovat aloittaneet projektit SEPAn osalta jo viime vuoden puolella, kun taas osa yrityksistä, jotka ovat OpusCapitan asiakkaina, ovat edelleen kovin passiivisia muutosten osalta.

Siirtymäajan aikataulu ja sen onnistuminen on vaihtelevaa eri näkökulmista. Koska pankit ja ohjelmistotalot eivät ole olleet valmiina siirtymäkauden alussa, tulee käyt-

töönottoprojektien osalta ruuhkaa loppuvuoteen. OpusCapita on ensimmäisenä yhtiönä Euroopassa toteuttanut SEPA-muutokset asiakkaan tuotantoympäristöön. Ongelma-kohtia, joita haastateltava näki SEPAssa, oli useita. Ensimmäisenä hän mainitsi Suomen osalta ongelmana AOS2 niputuksen. AOS2 on useamman laskun erittelypalvelu. Tällä hetkellä se on rajattu yhdeksään laskuun ja tämä aiheuttaa ongelmia erityisesti kun kysymykseen tulevat hyvityslaskut, joita liitetään maksuaineistoon. Iso hyvityslasku on siis saatava katettua positiiviseksi kahdeksalla laskulla. Näillä näkymin tuohon yhdeksän laskun rajaan ei olisi tulossa muutoksia. Product Managerin mukaan olisi miltei helpompaa jos kyseistä AOS2 ominaisuutta ei olisi olleenkaan käytössä. Tällöin olisi ollut selvempää että hyvityslaskut tulee kohdistaa reskontrassa.

Toisena ongelma-kohtana Suomen maksuliikenteen kohdalla esiin nousee suoraveloitust ja sen kotimaisen version katoaminen 2013 tai 2014. Toisaalta tässä ongelmassa on myös hyviä puolia yritysten kannalta. Kun suoraveloitus poistuu se ohjaa yrityksiä yhä enemmän käyttämään e-Laskutusta, mikä taas tehostaa maksuliikeprosesseja. Kolmatta ja laajempaa ongelmanäkökohtaa voidaan ajatella eurooppalaiselta näkökulmalta. Kun vanhojen palveluiden lopetuspäivämäärä eli End Date puuttuu, niin se pakottaa kaikki maat SEPA-tilisiirron ja suoraveloituksen piiriin. Todennäköistä tosin on, että End Date-merkintä tulee käyttöön. Viimeisenä ongelmana haastateltava mainitsee kansallisen lisäominaisuuden ja sen miten ne tullaan toteuttamaan. Tässä vaarana on, että tulee mini Sepoja oikean SEPAn sisälle.

Product Manager näkee seuraavanlaisia hyötyjä ja haittoja SEPAan siirtymisessä yritysten näkökulmasta. Ensimmäinen hyöty on kustannushyöty, joka näkyy isojen yhtiöiden osalta maksatuksen yhtenäistämisenä. Kustannushyötyjä tulee kun esimerkiksi ulkomaanmaksujen osuus vähenee ja tilalle tulee edullisemmat SEPA-maksut. Myös prosesseja pystytään tehostamaan varsinkin kun yritysten käyttöön saadaan XML muotoinen tili- ja tapahtumaraportointi. Maksujen osalta hyötyinä on nopeampi liikkuminen joka puolelle SEPA-aluetta, jonka seurauksena keräilytilien tarve ympäri Eurooppaa poistuu tai ainakin vähenee.

Kotimaisilla markkinoilla toimivien Pk-yritysten osalta SEPAn antama hyöty voi jäädä pieneksi. Mutta edut, joita yritykset saavat, konkretisoituvat vasta myöhemmin. Mutta jo vanhojen käytössä olevien järjestelmien vaihtaminen uusiin tuo omalta osaltaan

taan etua näille Pk-yrityksille. Haittoja ovat enemmänkin muutosten tuomat kustannukset ja jo haastattelussa aiemmin esiin tullut AOS2 muutos laskujen niputtamiseen. Ohjelmistotalon näkökulmasta hyötyihin ja haittoihin en saanut vastausta.

Ennusteet loppuvuodelle, jolloin suurin osa yrityksistä ottaa asian tiimoilta yhteyttä ohjelmistotaloihin, ovat kiireiset. Viime vuonna vain kolme Suomessa toimivaa pankkia oli valmiina C2B SEPA XML aineistojen osalta ja vasta tämän vuoden alkupuolella loput pääasialliset pankit ovat olleet valmiina vastaanottamaan uusia C2B aineistoja. Lisäksi pankkien väleillä on materiaaliformaateissa pieniä eroavaisuuksia, kuten myös siinä mitä kanavia pitkin he vastaanottavat aineistoa. Osittain edellä mainituista syistä muun muassa ERP maksuaineistoa tuottavat järjestelmätoimittajat ovat tulleet perässä omissa SEPA-valmiuksissaan ja suurin osa ei ole vielääkään valmiina.

SEPA-valmiudet OpusCapitalla on ollut jo viime vuoden alusta. SEPA-päivitysten osalta koko loppuvuosi ja myös ensi vuosi on kiireistä aikaa. Suomen SEPA-siirtymäsuunnitelma päivitetään alkuvuodesta 2011 ja siihen on tulossa täydennys, mikä antaa mahdollisuuden pankeille ja ohjelmistotaloille vastaanottaa vanhoja maksuaineistoja erityispalveluna aina lokakuun 2011 loppuun asti. OpusCapita tuottaa talousohjauksen tuotteita, joten kysymykseen kuinka paljon ohjelmistot tulevat muuttumaan henkilöstöohjauksen tuotteissa, en saanut vastausta tässä haastattelussa.

Talousohjauksen tuotteissa aineistomuodon muutos on iso asia. Joidenkin yritysten kohdalla OpusCapita hoitaa aineistomuodon muutoksen jo taloushallinnon puolella ja toisissa yrityksissä OpusCapitan muunnostyökaluilla. Ohjelmistotalojen, tässä tapauksessa OpusCapitan, näkökulmasta iso muutos on tiedonsiirron muuttuminen PATU-kanavasta Webservice-kanavaan. Suurimmat muutokset, joita ohjelmistoihin joudutaan tekemään, on OpusCapitan osalta maksatuksen meneminen täysin aivan uusiksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että maksupohjat menevät uusiksi, mukaan tulee IBAN- ja BIC-muotoisten tilinumeroiden hallinta ja materiaalikonversiot. Myös sa-lauskäytännöt ja pankkiyhteydet muutetaan SEPA-aikaa vastaaviksi. Seuraavaksi OpusCapitalla on työn alla kansainvälisen RF-viitteen sekä XML muotoisen tili- ja tapahtumaraporttien tukeminen ohjelmistoissaan.

7 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET

SEPA on suurien muutosten projekti suomalaisen maksuliikenteeseen ja juuri konkreettisimmin se tulee näkymään yritysten maksuliikenteessä ja sen hoitamisessa. Työtehtävästä riippuen SEPA tulee vaikuttamaan erilalla henkilöihin yrityksissä. Henkilön työnkuva yrityksessä vaikuttaa hyvin pitkälti siihen kuinka paljon hän tulee olemaan työssään tekemisissä SEPA:n tuomien muutosten kanssa. Haastateltavista suurin osa on jokapäiväisessä työssään tekemisissä SEPA:n kanssa. SEPA:n tulo luo joillekin uudet työskentelytavat. Tässä tarkoitan palkanlaskentaa, heille SEPA-aikaan siirtyminen antaa yhden laskentapäivän lisää, jolloin palkat maksetaan samoin tavoin kuin tähänkin asti. Muutamien haastateltavan työkuvaan SEPA näkyy vain pieninä muutoksina SEPA-aikaan siirryttäessä.

Se miten SEPA vaikuttaa yrityksen maksuliikenteeseen, on hyvin paljon yrityksen koosta ja toiminnasta kiinni. Isot ja kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset hyötyvät paljon SEPA:n tuomista hyödyistä, kun taas pienet ja keskisuuret yritykset sekä vain kotimaisilla markkinoilla toimivat yritykset voivat saada paljon pienemmän hyödyn irti. Pienten yritysten mahdollisuudet laajentaa markkinoitaan SEPA-alueella kasvavat. SEPA vaikuttaa jokaisen yrityksen toimintaan jollain lailla, toisilla vaikutus ei vaan ole niin näkyvä kuin toisilla.

Helprint Oy:n maksuliikenteeseen SEPA tulee vaikuttamaan monella tavalla. Vaikutukset ovat sekä hyödyllisiä, että haitallisia. Ainut haittapuoli, joka nousi esiin haastattelussa jokaisen näkökulman kohdalla, oli kustannushaitta ja muutosten tuoma lisätyö, jotka tulevat olemaan SEPA-aikaan siirryttäessä väistämättömiä, mutta kuitenkin kertaluontoisia. Tilitietojen konvertointi ja ohjelmistojen päivitys on kallista. Hyötypuolia sen sijaan löytyi enemmänkin. Koska Helprint Oy on osa kansainvälistä konsernia ja sillä on asiakkaita myös Suomen rajojen ulkopuolella, löytyy SEPA:n tuomia hyötyjäkin enemmän.

Ensimmäinen hyöty, jonka yritys saa, on maksuliikenteen nopeutuminen. Nykyisellään joudutaan maksettuihin maksuihin laskemaan useampia pankkipäiviä kunnes vastaanottaja saa suorituksen, mutta SEPA:n myötä pankkipäivien määrää voidaan vähentää. Tämä antaa ajattelun aiheita yhtiön omien rahojen optimointiin. Maksukäytännöt yh-

tenäistyvät ja maksuja voidaan lähettää samoin ehdoin ja halvemmalla kotimaan rajojen ulkopuolelle. Tästä siis tulee yritykselle kustannussäästöä.

Maksujen yhdistäminen samaan aineistoon on myös iso muutos nykyiseen. Kaikki yhtiöstä ulos maksettavat euromääräiset maksut pystytään yhdistämään yhdeksi aineistoksi, riippuen onko maksunsaaja kotimainen vai ulkomainen. SEPA-aikaan siirtyminen tuo myös maksuliikenteen kanssa toimiville yhtiön henkilöille muistamista. Kaikki uudet tavarantoimittajat ja työntekijät, joille tehdään rahasuorituksia, tulee tilitietojen osalta muistaa kirjata IBAN- ja SWIFT-muotoon.

Iso muutos, joka vaikuttaa paljon yhtiön maksuliikenteen hoitoon on kansainvälisen RF-viitteen tuleminen. Jos ulkomaiset asiakkaat oppivat käyttämään suomalaisen viitetekniikan tapaista kansainvälistä muotoa, niin reskontrien manuaalinen työskentely vähenee. Se nopeuttaa ja helpottaa myyntireskontrassa avoinna olevien maksujen käsittelyä. Kuten siis huomataan, Helprint Oy saa SEPA-aikaan siirtymisestä maksuliikenteeseensä enemmän hyötyä kuin haittaa.

Helprint Oy on lähtenyt hyvissä ajoin liikkeelle SEPA-aikaan siirtymisessä ja ennen kesää toimii jo osaksi SEPA-maksuliikenteessä. Osaksi siirtyminen tarkoittaa käytännössä, että yhtiö valmistaa ja lähettää SEPA-maksuja, mutta ei vielä vastaanota niitä, mikä johtuu pankkien valmiusasteesta. Yhteistyökumppanit, tässä tapauksessa pankit ja ohjelmistotalot, ovat olleet aktiivisesti yhteistyössä Helprint Oy:n kanssa, jotta maksuliikenne saadaan toimimaan kunnolla ennen vuotta 2011. Sidosryhmien antama informaatio on ollut tarpeellista prosessia käynnistettäessä kuin myös nyt kun prosessia aletaan viedä eteenpäin.

Toukokuun 2010 aikana Helprint Oy tekee kaikki ohjelmistojen versioiden vaihdot ja tarvittavat konvertoinnit rekistereihin, joita ovat toimittajarekisterit ja palkkahallinnon rekisterit. Muutokset, jotka tehdään, vaikuttavat yhtiön toimintaan pienellä tuotantokatkolla. Jos katkoa ei voida pitää tarpeeksi lyhyenä tarvitaan testiympäristö, jotta toiminta saadaan varmistettua. Uusi asia SEPAn ohella, joka jossain vaiheessa tulee vaikuttamaan yhtiön maksuliikenteeseen, on sähköisten, niin sanottujen e-Laskujen tekeminen ja lähettäminen asiakkaille, joilla on mahdollisuus niitä vastaanottaa. Ul-

komaille sähköisten laskujen lähetys ei onnistu, joten myös paperinen laskutus säilyy yhtiön käytänteissä.

Uusien asioiden tiedottamisesta toivottaisiin yhtiön sisällä saatavan tietoa henkilökohtaisilla kontakteilla. Ulkopuolisen sidosryhmän edustajan tuoma informaatio asiasta on aina toivottua ja tervetullutta. Kuten nyt SEPAn tiimoilta yhteistyökumppanit ovat olleet tiiviistikin yhteydessä Helprint Oy:hyn, pitämällä tiedotustilaisuuksia ja palaveria asian tiimoilta. Oma-aloitteinen tiedon etsiminen näyttäisi olevan melko pitkälti siitä kiinni, minkälainen vaikutus uudella asialla on työntekijän toimenkuvaan yhtiössä. SEPAn kohdalla, jokainen on etsinyt itsekin tietoa, mutta he jotka tulevat konkreettisesti työskentelemään SEPAn kanssa, ovat ottaneet oma-aloitteisemmin tietoa esiin.

Pankin näkökannalta yritysten aktiivisuus SEPA-aikaan siirtymiseen ei ole vielä niin runsasta kuin tässä vaiheessa sen toivoisi olevan. Etelä-Savon talousalueella SEPAn tulemiseen ei ole valmistauduttu vielä kovinkaan hyvin. Yritykset ovat asian suhteen vielä hyvinkin negatiivisia. Isot ja kansainväliset yritykset ovat olleet aktiivisimpia asian tiimoilta, heillä on jo projektien eteenpäin vieminen käynnissä, kuten myös Helprint Oy:llä. Osa yrityksistä siirtyy SEPA-aikaan vähän niin sanotusti huomaamattaan, jos heillä on käytössä verkkopankkipalvelut tai tilitoimistopalveluja. Liian pitkään odottelu asian suhteen tuo vaan kiireen SEPA-aikaan siirtymiseen.

Monikaan yritys ei ymmärrä, että vaikka heillä ei ole kansainvälistä liiketoimintaa ja maksuliikennettä, niin silti SEPA koskettaa myös heitä. Pankkien antamaa informaatiota on ollut ja sitä tulee vielä vuoden loppua kohti olemaan lisää. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, pankkien näkökulmasta toivottaisiin, että yritykset olisivat jo edes jotenkin aloittaneet SEPA-aikaan siirtymisen, vaikka vain tekemällä kartoituksen tulevista. Asiantuntija-apu ja konsultointineuvot niin pankeissa kuin ohjelmistotaloissa, ovat varmasti kysytyjä loppuvuodesta, joten jos vaan mahdollista niin yritykset aloittaisivat muutostyönsä SEPA-aikaan siirtymiseen mahdollisimman nopeasti.

Pankkien välillä on eroja tällä hetkellä SEPA-maksuliikenteen valmiuksissa, mutta kesän jälkeen palvelutaso on kaikissa pankeissa valmiina. Maksuliike- ja taloushallinnon ohjelmistoissa tulee olemaan koko ajan elävyyttä, kun siirrytään SEPA-aikaan. Tämä tarkoittaa ohjelmistojen päivityksiä. Yhteistyö pankkien välillä maksuliikenteen

hoidossa on tärkeää, jotta saadaan kaikki pankit toimimaan samoin maksuliikeohjein ja -käytäntein. Ja tämä yhteistyö onkin sujunut ongelmitta.

Pankin näkökulmasta SEPAn ongelmakohtana nousee ohjelmistojen uusiutuminen. Uusissa asioissa on aina tehtävä kokeiluja, jotta ongelmat nousisivat esiin ja ne saataisiin korjattua. SEPAn kohdalla kokeiluja on tehty ja kaikkia käyttäjäosapuolia on kuunneltu, mutta silti aina on vaikea yhteen sovittaa kaikkien mielipiteitä, niin että lopputulos miellyttäisi kaikkia osapuolia. Pilottiryhmä, joka toimii ensimmäisenä SEPA-käyttäjänä, tekevät työn, jotta ongelmat löytyisivät ja ne saataisiin korjattua.

Myös pankin näkökulmasta yritysten kohdalla esiin nousevat hyödyt ovat maksuliikenteen nopeutuminen ja helpottuminen. Kilpailu ja hintojen muutos kovenee, kun markkina-alueet laajenevat. Pienten yritysten kynnys lähteä kansainvälisille markkinoille pienenee. Maksuliikepalveluiden kilpailuttaminen ulkomaisissa pankeissa SEPA-alueella mahdollistuu SEPAn myötä. Haitta, jotka nousi myös pankin näkökulmassa esiin, oli kustannushaitta joka muodostuu kaikista muutoksista, joita yrityksissä joudutaan tekemään.

Ohjelmistotalojen näkökulmasta katsottuna yritysten aktiivisuus lähteä muuttumaan SEPA-aikaan on samanlainen kuin pankeilla. Yhteydenotot ovat olleet nihkeitä vielä tässä vaiheessa, mutta sitten on ollut myös aktiivisia yrityksiä, jotka pääsevät jo ennen kesää toimimaan SEPA-maksuliikenteen parissa, kuten Helprint Oy. Tiedottaminen ohjelmistotalojen kohdalla on ollut aktiivista. Ohjelmistotalojen kohdalla ei voida suorittaa vain yhtä isoa päivitystä, vaan pienemmillä päivityksillä pystytään toimimaan pankin tarjoamien valmiuksien kanssa yhtä aikaa.

Siirtymäajan aikataulutuksen suhteen tulee loppuvuodesta olemaan kiirettä niin ohjelmistotaloissa kuin pankeissakin. Edellä mainittujen sidosryhmien sisällä on vaihtelevuutta siinä, missä vaiheessa he ovat palvelujen tarjonnassa. Jotkin ovat jo käyttövalmiina odottamassa yritysten yhteydenottoja, kun taas osassa ollaan vasta kasaamassa tarvittavia osia palvelukokonaisuuksiksi, mutta jokainen pankki ja ohjelmistotalo ovat aloittanut työnsä jo hyvissä ajoin.

Ongelmakohtina ohjelmistotalon näkökulmasta nousee maksuaineiston niputtaminen. Se on rajattu niin pieneksi, että jossain vaiheessa hyvityslaskujen kattaminen myyntilaskuilla voi nousta ongelmaksi. Toinen ongelma on nykyisen suoraveloituksen katoaminen, mutta tähän pankit tarjoavatkin e-Laskua, joka korvaisi nykyisellään toimivan suoraveloituspalvelun. Hyötynä suoraveloituksen katoamisessa on se, että e-Laskutus tulee tehostamaan maksuliikeprosesseja. Laajempaan ongelma-kohtaan on nähtävissä kansallisten lisäominaisuuksien toteuttaminen ja palveluissa oleva puute. End Date puuttuu tällä hetkellä kokonaan, kun siirrytään SEPA-aikaan, mutta on todennäköistä, että tämä otetaan käyttöön. Kun kansallisia lisäominaisuuksia ruvetaan toteuttamaan, on mahdollista, että SEPAn sisälle rakentuu pienempiä maiden omia sepoja, mikä ei ole hyvä asia. Mutta tähän ongelmaan ei ole löydetty vielä ratkaisua, joka poistaisi ongelman.

Hyötyjä, joita ohjelmistotalon näkökulmasta nähdään yrityksille, on ensimmäisenä esiin nousevana kustannushyöty. Isoissa yrityksissä maksatuksen yhtenäistäminen näkyy kustannushyötynä. Prosessien tehostaminen tuo myös hyötyä yritysten toiminnalle. Maksuliikenteen hyötynä esiin nousee edelleen jo aikaisemminkin mainitsemani maksujen nopea liikkuminen ja maksamisen helppous. Ja edelleenkin haittana löydetään suuret kustannukset, joita muodostuu SEPA-aikaan siirtymisestä.

Jokaisen tutkimuksessa olleen tahon näkökulmasta SEPA nähdään hyvin samalla lailla, pieniä eroavaisuuksia lukuun ottamatta. Hyödyt ja haitat nähdään samoina, kuten myös isoimmat vaikutukset joita SEPA maksuliikenteeseen tuo. Kokonaisuutena voidaan kuitenkin todeta, että SEPA nähdään enemmän mahdollisuutena kuin uhkana yritysmaailmalle. Kansainvälistyminen ja yhtenäistyminen ovat tämän päivän trendisanoja yritysten arkipäivässä ja juuri SEPA tuo nämä mahdollisuudet jokaisen yrityksen ulottuville 31 maassa.

8 LOPUKSI

Projektina opinnäytetyön tekeminen oli mielekästä, mutta välillä melko haastavaa ja voimia vievää. Myös ajallisesti tämä on ollut pitkä prosessi. Olen aloittanut työn pohjustamisen kesällä 2009 ja nyt toukokuussa 2010 edessä on valmis opinnäytetyöni. Tutkimusaihe oli erittäin mielenkiintoinen ja ajankohtainen, jota oli mukava työstää ja viedä eteenpäin. Työtä tehdessä heräsivät monet kysymykset aiheesta esiin, joihin vastaukset löytyivät työn edetessä.

Yhteistyö toimeksiantajan kanssa toimi mutkattomasti, josta iso kiitos kuuluu toimeksiantajan ohjaajalleni Mari Moilaselle Helprint Oy:ltä. Hän antoi minulle täydet valtuudet viedä tutkimusta eteenpäin omassa tahdissa, antaen kuitenkin täyden tukensa. Myös ohjaajan tuki koulun puolelta on ollut todella kannustavaa. Häneltä olen saanut monet vinkit ongelmatilanteissa.

Jos aloittaisin työn tekemisen nyt alusta, osaisin heti etsiä tietoa oikeista lähteistä. Nyt aluksi oli vaikeuksia löytää oikeanlaisia lähteitä viitekehykseen, mutta etsivä löytää ja niin sain kirjoitusprosessin käyntiin. Yrittäisin myös pysyä paremmin suunnittelemasani aikataulussa, jos aloittaisin työni alusta, mutta en nytkään suunnitelmastani paljoa myöhästynyt.

Toivon, että työni tarkoitus vastaa Helprint Oy:n odotuksia ja tarkoitusta tutkimuksesta ja että he saavat hyödyllistä tietoa tutkimuksen tuloksista. Mielestäni tutkimuksessa nousi hyvin esille asioita, jotka tulevat SEPAn myötä vaikuttamaan yrityksen maksuliikenteeseen.

Haluaisinkin näin loppuksi ehdottaa, että kun joku seuraavan kerran kysyy opinnäytetyön aihetta Helprint Oy:ltä, niin tutkimuksen kohteena voisi olla selvittää, onko SEPA vaikuttanut oikeasti yrityksen maksuliikenteeseen, niin kuten olen tässä opinnäytetyössäni esittänyt.

LÄHTEET

Aditro 2009. SEPA – yleiskatsaus ja vaikutukset Aditron henkilöstö- ja talousohjauksen ratkaisuihin. PowerPoint-esitys. Päivitetty 4.6.2009. Luettu 10.4.2010.

European Central Bank 2010. ECB: Link directory for SEPA. WWW-dokumentti. <http://www.ecb.int/paym/sepa/html/links.en.html>. Päivitetty: 21.4.2010. Luettu: 21.4.2010.

Granlund, Markus; Malmi, Teemu 2004. Tietotekniikan mahdollisuudet taloushallinnon kehittämisessä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helppi, Minna; Paloheimo, Annamarja 2005. Ulkomaankaupan rahoitus riskit, maksuliikenne ja ratkaisut. Tampere: Tammer-Paino Oy.

JKN Consulting 2010. RF-Viite – Creditor Reference. WWW-dokumentti. http://www.jknc.fi/RF_viite. Päivitetty: 23.4.2010. Luettu: 23.4.2010.

Järvenpää, Marko; Partanen, Vesa; Tuomela, Tero-Seppo 2001. Moderni taloushallinto – Haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Edita Oyj.

Järvenpää, Marko; Pellinen, Jukka; Virtanen, Aila 2007. Kansainvälisen yrityksen talous. Helsinki: WSOYpro.

Kananen, Jorma 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kinnunen, Juha; Laitinen, Erkki K.; Laitinen, Teija; Leppiniemi, Jarmo; Puttonen, Vesa 2006. Mitä on yrityksen taloushallinto?. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kinnunen, Juha; Leppiniemi, Jarmo; Martikainen, Teppo; Virtanen, Kalervo, 2000. Yrityksen taloushallinnon perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kontkanen, Erkki 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Lahti, Sanna; Salminen, Tero 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa – sähköiset talouden prosessit käytännössä. Juva: WSOYpro.

Leinonen, Harry 2008. SEPA:n seuraavat vaiheet. PDF-dokumentti. <http://www.bof.fi/NR/rdonlyres/F7A55729-49F7-4624-AE20-A2F58ACBC482/0/20081112.pdf>. Päivitetty: 12.11.2008. Luettu: 25.4.2010.

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mikä SEPA on? 2009. OpusCapita. WWW-dokumentti. <http://www.opuscapita.fi/opuscapita.asp?viewID=667>. Päivitetty 12.2.2009. Luettu 12.12.2009.

Mäkinen, Lassi; Vuorio, Britt 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mäkinen, Matti 2009. SEPA Missä mennään? Mitä tulisi tehdä?. Luentoaineisto. SampoPankki luento 20.11.2009.

Möra, Tuomo 2006. Tutkimustaidot. PDF-dokumentti. <http://www.valt.helsinki.fi/blogs/mora/luento%204.pdf>. Päivitetty 25.9.2006. Luettu 10.4.2010.

SEPA tulee, oletko valmis? 2010. OPnyt! 1, 11.

OpusCapita 2005-2009. SEPA-sanasto. WWW-dokumentti. <http://www.opuscapita.fi/campaign.asp?viewID=153>. Päivitetty 20.4.2010. Luettu 20.4.2010.

Osuuspankin eräsiirtopalvelu lähtevät ulkomaanmaksut, 2009. Osuuspankki. PDF-dokumentti. <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=150261702&srcpl=3>. Päivitetty 28.1.2009. Luettu 24.3.2009.

Pankkitoiminta Suomessa 1998. Helsinki: Suomen pankkiyhdistys.

Pitkäranta, Ari 2009. Työkirja laadullisen tutkimuksen tekijälle. Satakunnan ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf. Päivitetty 12.2.2009. Luettu 22.11.2009.

Perehdytyskansio yleinen Helprint Oy. Helprint Oy 2009. PDF-dokumentti. Perehdytyskansio yleinen Helprint Oy.pdf. Päivitetty 7.1.2010. Luettu 18.2.2010.

SEPA ja yritys – mitä SEPA merkitsee yritykselle? 2010. Osuuspankki 1/2010.

Suomen Pankki – Yhtenäinen euromaksualue (SEPA). Suomen Pankki 2007. WWW-dokumentti. <http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusmarkkinat/kehityshankkeet/sepa.htm>. Päivitetty 12.12.2009. Luettu 12.12.2009.

Tili ulkomaisessa pankissa. Osuuspankki 2010. WWW-dokumentti. <https://www.op.fi/op/?cid=150071799&srcpl=3>. Päivitetty 10.4.2010. Luettu 10.4.2010.

Turvallisesti yleiseurooppalaisen maksamisen aikaan OpusCapitan SEPA-siirtymäturvaTM. OpusCapita 2007. WWW-dokumentti. <http://www.digipaper.fi/opuscapita/38769/>. Päivitetty 3.9.2007. Luettu 10.4.2010.

Ukonaho, Hannemari 2010. Henkilökohtainen tiedonanto 16.4.2010. Account Manager. OpusCapita.

Äijälä, Hanna; OP-Keskus 2010. SEPA koskettaa kaikkia yrityksiä. PowerPoint-esitys.

LIITE 1 (1)

SEPA-sanasto (OpusCapita 2005-2009)

BBAN

Basic Bank Account Number, tilinumeron kansallinen muoto.

BIC

Bank Identifier Code, pankin yksilöivä tunnus. Käytetään myös nimeä SWIFT Code, SWIFTkoodi. Maksun saajan pankin BIC on pakollinen EU- ja ETA -alueen rajat ylittävissä tilisiirroissa.

B2C

Bank to Customer, pankista asiakkaalle.

C2B

Customer to Bank, asiakkaalta pankkiin.

EBA

Euro Banking Association, pankkien välisten maksujen selvitys- ja katteensiirtopalveluita tarjoava palvelukeskus, ACH (automated clearing house).

EMV

Europay Mastercard Visa –standardi uusille sirupohjaisille, kansainvälisesti yhteiskäyttöisille maksukorteille.

EPC

European Payments Council, eurooppalaisten pankkien yhteinen päättävä elin Euroopan laajuisissa maksuliikeasioissa. EPC:n tarkoituksena on tukea ja edistää yhtenäisen euromaksualueen luomista.

EU-MAKSU

EU-maksu on euromääräinen, Euroopan Unionin jäsenvaltioiden, Islannin, Norjan ja Lichtensteinin välillä tai sisällä suoritettava tilisiirto. Se välitetään kotimaisen tilisiirron hinnalla.

IBAN

International Bank Account Number, kansainvälinen tilinumero, tilinumeron kansainvälinen esitystapa. Suomessa toimivien pankkien IBAN-tilinumerot muodostuvat näin: FI (maakoodi) 24(kaksinumeroinen tarkenne) 50000123456789 (BBAN tilinumero täytenollinen).

PE-ACH

Pan-European Automated Clearing House, eurooppalaisten pankkien välisen maksuliikkeen clearingjärjestelmä.

LIITE 1 (2)

SEPA-sanasto (OpusCapita 2005-2009)

PKI

Public Key Infrastructure, julkisen avaimen menetelmä, jossa varmenteet muodostavat ketjuja, joiden pohjalta yritykset ja henkilöt voivat luottaa toisiinsa. Julkinen avain ja yksityinen avain muodostavat avainparin. Julkisella avaimella koodatun salaisuuden voi avata vain yksityisellä avaimella.

PSD

Payment Service Directive Euroopan komission valmisteleva, maksupalveluita koskevan lainsäädännön yhtenäistävä direktiivi, joka on toteutettava kaikkien EU:n jäsenmaiden kansalliseen lainsäädäntöön.

SEEBACH

SEEBACH (= SEPA EBA PE-ACH) on Suomessa toimivien maksuliikennepankkien ja suurimpien pohjoismaisten pankkien yhdessä EBA:n kanssa käynnistämä projekti pankkien välisen selvityksen ja katteensiirron menetelmien kehittämiseksi.

SEPA

Single Euro Payments Area, yhtenäinen euromaksualue, johon kuuluu kaikkiaan 31 maata: EU-maat, ETA-maat sekä Sveitsi.

SEPA CREDIT TRANSFER

SEPA-tilisiirto, yhteiseurooppalaiset säännöt ja standardit täyttävä tilisiirto SEPA-alueella. Maksut kulkevat samassa formaatissa, samaan hintaan ja yhtä nopeasti koko SEPA-alueella.

SEPA DIRECT DEBIT

SEPA suoraveloitus, yhteiseurooppalaiset standardit täyttävä suoraveloitus SEPA – alueella (ei vastaa kotimaista suoraveloitusta). Valtuutus annetaan pankin sijasta suoraan yritykselle. Suoraveloituksen voi tehdä myös kertaluontoisena. Maksaja voi peruuttaa suoraveloituskäynnin 8 viikon sisällä.

SWIFT

SWIFT, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, Pankkien omistama maiden välillä tapahtuvaan maksamiseen liittyvien maksusanomien välittäjä ja käyttöliittymäohjelmistojen tarjoaja.

SWIFTNet

SWIFTNet on SWIFTin tajoama käyttöliittymäohjelma, Internet-protokollaan perustuva edistysellinen maksusanomien välittämiskanava.

LIITE 1 (3)

SEPA-sanasto (OpusCapita 2005-2009)

UNIFI (ISO 20022) XML STANDARDI

Standardi, jota on sovittu käytettävän yhtenäisissä eurooppalaisissa tilisiirroissa ja suoraveloituksissa sekä asiakasyhteyksien eurooppalaisessa standardoinnissa.

WEB SERVICES

Web Services on W3C-organisaation ylläpitämä, kansainvälisiin standardeihin perustuva tiedonsiirtomenettely. Web Services on myös pankkien Cash Management -palveluissa (mm. SEPA Credit Transfer) käytetty uusi yritysten yhteys- ja turvakäytäntö, jonka määrittelyt ovat saatavilla Finanssialan Keskusliiton verkkosivuilta.

LIITE 2

Helprint Oy kysymykset

1. Toimenkuva (titteli) yrityksessä?
2. Miten SEPA tulee vaikuttamaan tai on jo vaikuttanut sinun työskentelyysi?
3. Miten SEPA vaikuttaa sinun mielestäsi yrityksen maksuliikenteeseen?
4. Mitä hyötyjä / haittoja näet SEPAssa?
5. Missä vaiheessa yritys on SEPAan siirtymisessä?
6. Onko yhteistyökumppaneilta ja pankeilta tullut mielestäsi tarpeeksi informaatiota SEPasta?
7. SEPA hankkeen tulee olla käytössä 2011, onko teidän yritys silloin valmis?
8. Onko ohjelmistoihin jo tehdyt päivitykset helpottanut työtäsi?
9. Kuinka SEPA-alueen ulkopuolelle tapahtuva maksuliikenne tullaan hoitamaan?
10. Aiotteko ottaa käyttöön e-Laskituksen (sähköisen laskituksen)?
11. Miten toivoisit saavasi tietoa uudesta asiasta ja sen eteenpäin viennistä?
12. Onko saatu info herättänyt oma-aloitteisuutta tiedon lisäämiseen vai odotatko mieluummin valmista tietoa?
13. Kuinka pilottiyritys hanke käytännössä toimii?

LIITE 3

Pankkitoimihenkilön kysymykset

1. Virallinen titteli?
2. Kuinka yritykset ovat vastaanottaneet SEPAn? Ymmärtävätkö he että SEPA on tullut jäädäkseen?
3. Ovatko pankit mielestäsi informoineet tarpeeksi yrityksiä tulevasta?
4. Missä vaiheessa yritysten tulisi olla SEPAn valmistumisessa?
5. Missä vaiheessa pankit ovat yritysten SEPA maksuliikenteen hoidossa? Päättääkö yrityksissä käyttämään kaikkia SEPA-palveluja ennen 1.1.2011?
6. Kuinka pankkien välinen yhteistyö SEPAn tiimoilta on lähtenyt toimimaan, tai miten oletat sen lähtevän?
7. Kumpaa suosittelisit yrityksille käyttöön otettavaksi e-Laskua vai SEPA-suoraveloitusta?
8. Miten hyvin yritykset ovat itse ottaneet yhteyttä asian tiimoilta?
9. Mitä mieltä olet siirtymävaiheen aikatauluista ja niiden onnistumisesta?
10. Mitkä näet ongelmakohtina?
11. Mitä hyötyjä / haittoja näet SEPAn siirtymisessä yrityksen kannalta?
12. Entä pankkimaailman näkökulmasta?
13. Mitä viitesirto asialle kuuluu? Säilyykö vanha viitesirto?

LIITE 4

Ohjelmistotoimittajan kysymykset

1. Virallinen ammattinimike?
2. Ovatko ohjelmistotalot mielestäsi informoineet tarpeeksi yrityksiä SEPAn tuomista muutoksista?
3. Vaatiiko SEPA-siirtymäaika ohjelmistojen useampaa päivitystä?
4. Tekevätkö ohjelmistotalot yhteistyötä SEPAn tiimoilta?
5. Missä vaiheessa yritysten tulisi olla SEPA valmisteluissaan ohjelmistojen suhteen?
6. Ovatko yritykset ottaneet kuinka hyvin yhteyttä asian tiimoilta?
7. Mitä mieltä olet siirtymäajan aikatauluista ja sen onnistumisesta?
8. Mitkä näet ongelmakohtina SEPAssa?
9. Mitä hyötyjä ja haittoja näet SEPAn siirtymisessä yritysten näkökulmasta?
10. Entä ohjelmistotalojen?
11. Minkälaiset ennusteet ovat loppu vuodelle, tulee ohjelmistotaloille kiire, kun yritykset ottavat asian tiimoilta yhteyttä?
12. Kuinka paljon ohjelmistot tulevat muuttumaan henkilöstönohjauksen tuotteissa?
13. Entä talousohjauksen?
14. Mitkä ovat suurimpia muutoksia joita ohjelmistoihin joudutaan tekemään?